

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 11

ביאור על הני"ל

ביאור האמור לעיל

יש שתי מנורות: הנשמה והמצווה. בכל אחת מהן פתילה מדודה מושכת שמן ששורשו בתוהו — השכל האנושי והדברים הגשמיים שבעולם הזה — ובעירת השמן נעשית לאהבה ולהתעלות שאין להן שיעור; התעלות זו מלמטה ממשיכה מלמעלה את "התורה היא אור", אור אין סוף שמעל הצמצום, להתגלות בעולם הזה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/11

הנקודה

יש שתי מנורות: הנשמה והמצווה. בכל אחת מהן פתילה מדודה מושכת שמן ששורשו בתוהו – השכל האנושי והדברים הגשמיים שבעולם הזה – ובעירת השמן נעשית לאהבה ולהתעלות שאין להן שיעור; התעלות זו מלמטה ממשיכה מלמעלה את "התורה היא אור", אור אין סוף שמעל הצמצום, להתגלות בעולם הזה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

ביאור זה מסביר את המאמר הקודם על "המגביהי לשבת, המשפילי לראות". הוא מציג שתי הקדמות. שמן, שאפשר להפיק מכל דבר, מבטא את החכמה הנסתרית בכל הדברים, ושמן רגיל הוא השכל האנושי שבנוגה. הצמצום הסתיר את אור אין סוף כדי שעבודת האדם, ובעיקר לימוד תורה בביטול, תגלה למטה את אותו אור כפי שהיה קודם הבריאה; כך ביקש רב יהודה לעשות אפילו בנזיקין. לאחר מכן מתאר המאמר שתי מנורות. במנורת הנשמה, הנפש האלקית היא הפתילה, קו מדוד, והשכל המזוכך הוא השמן; שורשו בתוהו, והוא נעשה לאהבה של "בכל מאדך", שרק נשמה בגוף יכולה להגיע אליה. כאש, אהבה זו מעבירה את עצמה הלאה בלי גבול, ולכן היא נקראת אור. במנורת המצווה, המצווה היא הפתילה ואור מקיף המעלה את הנשמה ואת החפצים הגשמיים של המצוות. היו"ד הנוספת שב"המגביהי" היא היו"ד שהמצווה ממשיכה לתוך מלכות ומעלה אותה לשורשה; "המשפילי לראות" היא התגלות התורה, ברורה כמראה עיניים.

מבנה

1	השמן הוא חכמה	11-3
ההקדמה הראשונה: אפשר להפיק שמן מכל דבר, מפני שהחכמה מלוכשת בכל דבר; שמן קדוש בא מהחכמה העליונה, ואילו כל שמן אחר בא מנוגה, השכל האנושי.		
2	"התורה היא אור"	10-4
ההקדמה השנייה: הצמצום במלכות דאין סוף נועד לכך שהתורה הנלמדת בביטול תגלה למטה את האור שקודם הצמצום, אפילו בנזיקין, כפי שעשה רב יהודה.		
3	המנורה בכלל	11-12
הפתילה היא קו המידה שנמשך אחרי הצמצום; האור שעליה הוא אור התורה שלמעלה ממידה, הנאחז באמצעות כילוי השמן.		
4	מנורת הנשמה	13-15
הנפש האלקית היא הפתילה, והנפש השכלית שבנוגה היא השמן; שורשו בתוהו, השמן נעשה לאש, והתיקון נבנה מתוהו.		
5	מדוע היא נקראת אור	16-24
אהבה שלמעלה מכלי הנשמה, "בכל מאדך", שאפשר להגיע אליה רק באמצעות הגוף, מעבירה את עצמה הלאה בלי גבול כאש; זהו אור חוזר, שממשיך למטה את "התורה היא אור".		

הנשמה והמצווה זקוקות זו לזו; המצווה היא הפתילה ואור מקיף המעלה את הנפש השכלית ואת החפצים הגשמיים של המצוות אל אור אין סוף.

היוריד הנוספת היא היוריד שהמצווה ממשיכה לתוך מלכות, הופכת את הדלי"ת לה"א ומעלה אותה; ה"ה"י שבזוהר ויסוד דאבא מסבירים את היוריד התחתונה הזאת.

העלייה מעמידה את מלכות בתנוחת ישיבה, תנוחתם של מלכים: הגוף מונמך והרגליים מורמות מעל הארץ.

החלק השני של הפסוק הוא "התורה היא אור": אור אין סוף מתגלה בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה בבהירות של ראייה, למעלה מן האהבה הבאה משמיעה.

מו ש ג י ם

צמצום צמצום

הסתרת אור אין סוף במלכות דאין סוף, המותירה מקום פנוי לעולמות. הצמצום הוא באור בלבד, ורק מנקודת מבטם של העולמות; תכליתו שעבודת האדם תגלה למטה את האור כפי שהיה קודם לכן.

ביטול ביטול

הכרה בכך שהאדם בטל לפני ה'. ביטול גלוי הוא מה שהמאמר מכנה "אור": אור אין סוף הנמצא למטה כפי שהוא למעלה.

קו המידה קו המדה

קו האור הדק שנמשך אחרי הצמצום ומאיר במידה. הוא פתילת המנורה ואהבתה המדודה של הנפש האלקית; הזוהר מכנה אותו "בוצינא דקרדינותא", נר של חושך.

קליפת נוגה קליפת נוגה

התחום ה"זוהר", שאינו קדוש כולו ואינו רע כולו, שממנו באים השכל האנושי והחפצים הגשמיים. הוא שמן המנורה, ושורשו בתוהו.

תוהו ותיקון תהו ותיקון

בתוהו היה אור רב בכלים שעמדו כל אחד בפני עצמו, זה מתחת לזה, ונשברו; בתיקון האור נמשך במידה לאורך קווים, תוך התכללות. התיקון נבנה מתוהו עצמו.

"בכל מאדך" בכל מאדך

אהבה ויראה שלמעלה מכלי הנשמה, בלתי מוגבלות ביחס לאדם אף שהן מוגבלות מצד עצמן. מגיעים אליהן באמצעות תשובה בעולם הזה, והן ממשיכות למטה את אור אין סוף הבלתי מוגבל באמת.

אור חוזר אור חוזר

אור העולה מלמטה, מתוך זיכוך קליפת נוגה: האהבה הגדולה של "מאד", שממשיכה בתורה את אור אין סוף למטה.

אור מקיף אור מקיף

אור גדול מכדי להיכלל בפנים, והוא מקיף את מה שהוא מעלה. המצוות ממשיכות אותו למטה כמלבושים המקיפים את הנשמה.

היוריד שבתוך הה"א יוריד שבתוך הה"א

מלכות לבדה היא דל"ת, "לית לה מגרמה כלום"; המצווה ממשיכה לתוכה יוריד, עושה אותה לה"א ומעלה אותה אל מלכות דאין סוף. זו היוריד הנוספת של "המגביה".

קטע 1 • 11-3

השמן הוא חכמה

1 ביאור על הני"ל

ביאור על האמור לעיל.

כותרת זו מציינת שמאמר זה הוא ביאור, כלומר הסבר החזר אל המאמר שקדם לו בתורה אור, שבו נדרש הפסוק "מגביהי לשבת". הביאור מעמיק בנושאים שנידונו במאמר ההוא.

2 להבין ביאור הדברים ע"פ המגביהי לשבת² כו'. הנה צריך להקדים שני הקדמות. הא' מ"ש בפרדס³ הטעם שמכל הדברים נוכל להוציא שמן.

כדי להבין את ביאור הדברים על פי הפסוק "המגביהי לשבת" וכו', יש להקדים שתי הקדמות. הראשונה היא מה שכתוב בפרדס, בטעם לכך שאפשר להפיק שמן מכל דבר,

הביאור מבקש להסביר את הדיון הקודם בפסוק "המגביהי לשבת" (תהילים קיג, ה), והוא פותח בשתי הקדמות. הראשונה מובאת מן הפרדס, ספר קבלה קלאסי, העוסק בשאלה מדוע אפשר להפיק שמן מכל חומר.

כמו שעושין בתקון הרפואות. הוא לפי שכולם בחכמה עשית⁴ ונמצא בכל הדברים מלובש בחינת חכמה זהו בחינת השמן שהוא בחי' חכמה

כפי שעושים בהכנת תרופות. הדבר נובע מכך ש"כולם בחכמה עשית", ולכן בכל הדברים מלובשת בחינת חכמה; וזוהי בחינת השמן, שהיא בחינת חכמה,

אפשר להפיק שמן מכל דבר, כפי שעושים בהכנת תרופות, מפני שכתוב בתהילים שה' עשה את הכול "בחכמה". לכן החכמה מלובשת בכל נברא, והשמן — העושה הנסתר שאפשר להוציא מן החומר — מסמל את החכמה הזאת.

כמ"ש בזוהר דיין הוא בינה ושמן חכמה. ולכן כתיב אשה חכמה מתקוע⁵ כי תקוע אלפא לשמן.^{6,7}

כמו שכתוב בזוהר, שהיין הוא בינה והשמן הוא חכמה. לכן נאמר "אשה חכמה מתקוע", שכן "תקוע אלפא לשמן".

הזוהר מקשר בין היין לבינה ובין השמן לחכמה. משום כך האשה ה"חכמה" ששלח יואב הגיעה מתקוע, עיר שהמשנה מציינת כראשונה במעלה לעניין השמן: החכמה והשמן קשורים זה בזה.

3 והנה שמן הטוב ושמן המשחה^{8,9} הוא בחכמה דקדושה שבע"ס עליונות. וע"ז נאמר כשמן הטוב¹⁰ כו' זקן אהרן כו'

והנה, השמן הטוב ושמן המשחה הם בחכמה שבקדושה, שבעשר הספירות העליונות. ועל כך נאמר: "כשמן הטוב" וכו', "זקן אהרן" וכו',

השמונים המעולים, "השמן הטוב" ושמן המשחה של המשכן, נובעים מחכמת הקדושה שבעשר הספירות העליונות. תהילים מתאר את "השמן הטוב" היורד על "זקן אהרן" — דימוי לחכמה קדושה הזורמת כלפי מטה.

וכמ"ש בזוהר ויקרא ופ' אמור.¹¹ אבל שאר כל השמנים הם מנוגה ובנוגה הוא בחי' חכמה שבשכל אנושי.¹²

כמו שכתוב בזוהר, בפרשת ויקרא ובפרשת אמור. אבל כל שאר השמנים הם מנוגה, ובנוגה מצויה בחינת החכמה שבשכל האנושי.

הזוהר בפרשות ויקרא ואמור מובא כמקור לכך. כל שאר השמנים באים מנוגה, התחום ה"מאיר" שאינו קדוש לחלוטין ואינו רע לחלוטין, והחכמה שבנוגה היא השכל האנושי הרגיל.

קטע 2 • 41-10

"התורה היא אור"

4 והקדמה השנית הוא פ"י מ"ש ותורה אור.¹³ כי הנה פ"י אוא"ס הוא מל' דא"ס שבה כל הצמצום הנז' בתחלת ספר עה"ח.¹⁴ שנעשה בחי' צמצום בהאור להיות נעשה מקום פנוי וחלל שהכל הוא באוא"ס בהאור דוקא.

ההקדמה השנייה היא פירוש הכתוב: "ותורה אור". פירושו של אור אין סוף הוא מלכות דאין סוף, שבה כל הצמצום הנזכר בתחילת ספר עץ חיים: שנעשה צמצום באור, כדי שיתווו מקום פנוי וחלל. שהרי כל זה הוא באור אין סוף, באור דווקא,

ההקדמה השנייה מסבירה את המילים "ותורה אור" (משלי ו, כג). כאן "אור אין סוף" פירושו מלכות דאין סוף, הבחינה שבה התרחש הצמצום המתואר בראשית ספר עץ חיים: האור הסתלק והותיר "מקום פנוי", שבו יכלו להתהוות עולמות מוגבלים. אדמו"ר הזקן מדגיש שהצמצום כולו התרחש באור בלבד.

5 ולא במהו"ע ממש ח"ו. והכוונה בצמצום זה הוא כדי שאח"כ ע"י עבודת האדם בעוה"ז שיתהוו ע"י צמצום זה יומשך להיות גלוי מל' דא"ס כמו קודם שנברא.

[ולא] בעצמותו ומהותו ממש, חס ושלום. מטרת הצמצום הזה היא שלאחר מכן, באמצעות עבודת האדם בעולם הזה, שנוצר בעקבות הצמצום, תימשך [הארה] כך שמלכות אין סוף תתגלה כפי שהייתה לפני בריאת [העולם].

הצמצום הוא באור בלבד, ולא בעצמותו של ה'. מטרתו היא שהאדם, בעבודתו את ה' בעולם שהצמצום אפשר את קיומו, ימשיך מחדש את מלכות אין סוף לגילוי, כפי שהייתה לפני הבריאה.

פ"י כמו שהאור הוא קודם הצמצום כך יהיה ממש הגלוי למטה שלא יסתיר הצמצום כלל.

כלומר, כפי שהאור הוא לפני הצמצום, כך בדיוק יהיה הגלוי למטה, והצמצום לא יסתיר כלל.

המטרה היא שהגלוי למטה יהיה בדיוק כמו האור שלפני הצמצום. אז הצמצום לא יסתיר עוד דבר כלל.

6 וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון¹⁵ ומבלעדי וגו'. פ"י אני ראשון כמו שהיה קודם הצמצום ואני אחרון היינו כמ"ש ונשגב ה' לבדו כו'.

כמו שנאמר: "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי" וגו'. כלומר, "אני ראשון" — כפי שהייתי לפני הצמצום; ו"אני אחרון" — כפי שנאמר: "ונשגב ה' לבדו" וגו'.

הפסוק של ישעיהו "אני ראשון ואני אחרון" נקרא כאן כתיאור של שלבים בגילוי. "ראשון" הוא ה' כפי שהיה לפני הצמצום, ו"אחרון" הוא העתיד, כאשר "ה' לבדו יהיה נשגב".

ומבלעדי היינו באמצעות שנעשה בחיי הצמצום וההסתר יהיה ג"כ אין לנו מלך אלא אתה שיהיה גלוי הבטול שלא יהיה הסתר והעלם. והמשכה זו היא ע"י התורה.

ו"מבלעדי" פירושו שלב הביניים, שבו נוצרו הצמצום וההסתר: גם אז יהיה "אין לנו מלך אלא אתה", כך שהביטול יתגלה ולא יהיה הסתר והעלם. המשכה זו נעשית באמצעות התורה.

אדמו"ר הזקן מפרש את "מבלעדי" כשלב שבאמצע: העולם הזה, שבו יש צמצום והסתר. גם כאן התכלית היא "אין לנו מלך אלא אתה" — ביטול גלוי, שבו דבר אינו מסתיר את ה'; התורה היא שמביאה לכך.

וזהו ותורה אור שממשיך בחיי גילוי אוא"ס כמו קודם הצמצום גם לאחר הצמצום. (וזהו מתניתין מלכתא המשכת גלוי מלכות דא"ס האור שלמעלה מהצמצום).

וזהו "ותורה אור": התורה ממשיכה את גילוי אור אין סוף כפי שהיה לפני הצמצום, גם לאחר הצמצום. (וזהו "מתניתין מלכתא" — המשכת גילוי מלכות אין סוף, האור שלמעלה מהצמצום).

זהו פירוש "ותורה אור": התורה מביאה את גילוי אור אין סוף כפי שהיה לפני הצמצום אל העולם שלאחר הצמצום. הסוגריים מוסיפים משום כך המשנה נקראת "מלכתא": היא ממשיכה את מלכות אין סוף, את האור שלמעלה מהצמצום.

וזהו ענין רב יהודא כולי תנויי בניקין¹⁶ הוה והי פטור מן התפלה כו' לפי שההשתלשלות הם בחיי העלם והסתר

וזהו ענינו של רב יהודה, שכל לימודו היה בניקין והוא היה פטור מן התפילה וכו'. שכן ההשתלשלות היא בחינה של העלם והסתר,

בתלמוד מסופר שבתקופתו של רב יהודה כל הלימוד היה בניקין, הסדר במשנה העוסק בדיני נזקים; המאמר מוסיף שהוא היה פטור מן התפילה. ההסבר נפתח בעיקרון שההשתלשלות היא במהותה הסתר.

כמ"ש ישת חשך סתרו¹⁷ דזה קאי על התהוות בחי' הכתר כי החכמ' נק' אור שהוא בחי' גלוי

כמו שנאמר: "ישת חשך סתרו". הדבר מתייחס להתהוות בחינת כתר; שהרי חכמה נקראת אור, משום שהיא בחינה של גילוי,

בתהלים נאמר שה' "שם חושך כמסתורו", ואדמו"ר הזקן מיישם זאת להתהוות כתר, הבחינה שלמעלה מן השכל. לעומת זאת, חכמה נקראת אור משום שהיא הגילוי הראשון.

כמ"ש ראשית חכמי¹⁸ ראשית הגלוי והכתר שלמעלה מן החכמה ואינו מאיר ומתגלה נקי אצלנו בשם חשך לפי שאינו מושג.

כמו שנאמר: "ראשית חכמה" — ראשית הגילוי. וכתר, שלמעלה מחכמה ואינו מאיר ומתגלה, נקרא אצלנו "חושך", מפני שאינו נתפס.

"ראשית חכמה" מתפרש כאן כ"ראשית הגילוי". כתר נמצא למעלה מחכמה ואינו מאיר בגלוי, ולכן מצדנו הוא נקרא חושך — משום שאיננו יכולים להשיג אותו.

וכמ"ש בזהר פ' בראשית (דל"ב ע"א)¹⁹ (ועמ"ש ע"פ שחורה אני^{20, 21} כו' בענין שהתורה ניתנה אש שחורה ע"ג אש לבנה).

וכמו שכתוב בזהר, פרשת בראשית (דף ל"ב ע"א). (ועיינו במה שנכתב על הפסוק "שחורה אני" וגו', בענין שהתורה ניתנה כאש שחורה על גבי אש לבנה.)

מובא כאן הזוהר על בראשית. הקורא מופנה גם למאמר על "שחורה אני" בשיר השירים, העוסק בתורה שניתנה כאש שחורה על גבי אש לבנה; שם נקראת גם הבחינה שלמעלה מהשגה "שחורה".

וגם לכן נקי הכתר חשך שהוא העלם לאו"ס²² והחכמה היא העלם הכתר שאינו מאיר כ"א ע"י החכמה נמצא החכמה מעלים ומסתיר על הכתר.

וגם משום כך כתר נקרא חושך: הוא מסתיר את אור אין סוף. וחכמה מסתירה את כתר, שאינו מאיר אלא באמצעות חכמה; נמצא שחכמה מעלימה ומסתירה את כתר.

כתר נקרא חושך גם מסיבה נוספת: הוא מסתיר את אור אין סוף. בדומה לכך, חכמה מסתירה את כתר, שאינו מאיר אלא באמצעות חכמה; כך כל בחינה מכסה את זו שלמעלה ממנה.

ולכן נקי קו המדה בוצינא דקרדוניתא^{23, 24, 25} מלשון חטי קרדנייתא²⁶ שהוא ענין קדרות ושחרות לפי שצ"ל מדה וגבול עד כאן בחי חכמה.²⁷

ולכן קו המידה נקרא "בוצינא דקרדוניתא", מלשון "חטי קרדנייתא", המבטא עמימות ושחרות; שכן נדרשות מידה וגבול — "עד כאן בחינת חכמה",

קו המידה, הקו שמציב גבולות, נקרא בזהר "בוצינא דקרדוניתא". אדמו"ר הזקן גוזר את השם מן הביטוי התלמודי "חטי קרדנייתא", שלדבריו פירושו עמימות ושחרות: עצם קביעת המידה, באמירה "חכמה מגיעה רק עד כאן", היא מעין חושך.

7 וע"כ בחיי בינה כו'. שכ"ז הוא חשך ולא אור. אבל אור הוא גלוי הבטול להיות אוא"ס למטה כמו למעלה מהצמצום כו'.

[ו] "עד כאן היא בחינת בינה" וכו'. כל זה הוא חושך ולא אור. אבל אור הוא גלוי הביטול, כך שאור אין סוף יהיה למטה כפי שהוא למעלה מן הצמצום וכו',

המאמר מתקדם מבחינה לבחינה: "עד כאן היא בינה", וכל הבחינות המדודות הללו הן חושך ולא אור. במובן של המאמר, אור הוא הביטול הגלוי, שבו אור אין סוף נוכח למטה בדיוק כפי שהוא למעלה מן הצמצום.

וכמו שהוא קמיה ית' שהצמצום אינו אלא לגבי העולמות כנודע. והיינו דוקא ע"י התורה מגלה עמקות מני חשך²⁸ ממעמקים קראתיך הוי"ה²⁹

כפי שהוא לפנינו ית', שכן הצמצום הוא רק ביחס לעולמות, כידוע. וזה מתגלה דווקא באמצעות התורה: "מגלה עמוקות מני חושך"; "ממעמקים קראתיך ה'".

לפני ה' עצמו הצמצום אינו מסתיר דבר; הוא קיים רק מנקודת מבטם של העולמות. האמת הנסתרת הזאת מתגלה דווקא באמצעות התורה, כפי שנאמר בפסוקים: "מגלה עמוקות מני חושך" ו"ממעמקים קראתיך".

כי התורה היא בחיי חכמה שנמשכה ממלכות דא"ס (שהיא בחיי מו"ס דעתיקא שבחיי כתר ועתיק נקי מלי דא"ס. וכנודע שמבחי מלי דא"ק נעשה כתר לאצי)

כי התורה היא בחינת חכמה, הנמשכת ממלכות דאין סוף (שהיא בחינת מוחא סתימאה דעתיק; שכן בחינת כתר ועתיק נקראת מלכות דאין סוף. וכידוע, מבחינת מלכות דאדם קדמון נעשה כתר לאצילות),

התורה היא חכמה הנמשכת ממלכות דאין סוף. הסוגריים מזהים את המלכות הזאת עם מוחא סתימאה דעתיק, המדרגה הפנימית של כתר, ומזכירים שמלכות דאדם קדמון, המדרגה הקדמונית שלמעלה מכל העולמות, נעשית כתר לאצילות.

ושם שורה אור א"ס ב"ה בבחי' לא שנית³⁰ ממש שאין שם העלם והסתר כלל. וכמ"ש יהי אור זו חכמה³¹ והכתר נקי אויר.

ושם שורה אור אין סוף ברוך הוא בבחינת "לא שנית" ממש, שכן אין שם העלם והסתר כלל. וכמו שנאמר: "יהי אור" — זו חכמה; וכתר נקרא אויר.

בחכמה שורה אור אין סוף ללא שינוי, כפי שנאמר: "אני ה' לא שנית", בלי שום העלם והסתר. "יהי אור" שבתורה מתייחס לחכמה, ואילו כתר, שאורו אינו מאיר בגלוי, נקרא אויר.

ורב יהודה שהיה אדם גדול מאד³² היה יכול להמשיך בטול עליון ע"י שהיה בטל בעצמו בק"ש כי מן הק"ש לא היה פטור רק מן התפלה.³³

ורב יהודה, שהיה אדם גדול מאוד, היה יכול להמשיך ביטול עליון בכך שהיה בטל בעצמו בעת קריאת שמע, שכן מקריאת שמע לא היה פטור, אלא רק מן התפלה.

רב יהודה, שהיה אדם גדול מאוד, היה יכול להמשיך את הביטול העליון משום שהיה שרוי בעצמו בביטול בעת שאמר קריאת שמע. המאמר מציין שהוא היה פטור מתפלה, אך לא מקריאת שמע.

8 ורצה להמשיך גם בנזיקין מקום הקליפות שהם ארבעה אבות נזיקין³⁴ שיהיה בלע המות לנצח³⁵ וכמו שיהי לע"ל בעת תח"ה שיחיו העצמות ויקרם עליהם עור ובשר³⁶

והוא ביקש להמשיך זאת גם בדיני נזיקין, בתחום הקליפות, שהן ארבעת אבות הנזיקין, כדי ש"ה' יבלע את המוות לנצח", כפי שיהיה בעתיד לבוא, בתחיית המתים, כאשר העצמות יחיו ועליהן ייווצרו עור ובשר,

רב יהודה ביקש להביא את הביטול הזה גם אל דיני נזיקין, ש"ארבעת אבות הנזיקין" שבהם מייצגים את תחום הקליפות. המטרה היא העתיד שבו "ה' יבלע את המוות לנצח", בתחיית המתים, כאשר העצמות יחיו מחדש ויתכסו בעור ובשר.

כמ"ש גבי עצמות דיחזקאל³⁷ שיהיה גשמיות ממש ואעפ"כ יהיו נהנין מזיו השכינה בלי אכילה ושתיה³⁸ לפי שיומשך בטול עליון גם בגשמיות ממש וכמארז"ל עתידים צדיקים³⁹ שיאמרו לפניו קדוש שיהא קודש שורה למטה.

כמו שנאמר על עצמות יחזקאל: שתהיה זו גשמיות ממש, ואף על פי כן הן ייהנו מזיו השכינה בלי אכילה ושתיה, משום שהביטול העליון יימשך גם אל הגשמיות ממש. וכמאמר חז"ל: "לעתיד יאמרו לפני הצדיקים: קדוש" — כלומר, הקדושה תשרה למטה.

חזון העצמות היבשות של יחזקאל מראה שהקמים בתחיית המתים יהיו גשמיים לגמרי, ובכל זאת ייהנו מזיו השכינה בלי אכילה ושתיה, מפני שהביטול העליון יגיע עד לגשמיות עצמה. לכן אומרים חז"ל שלפני הצדיקים יאמרו "קדוש": הקדושה תשרה למטה.

9 ועל דרך זה היתה תורתו של רב יהודה ושל רבי שמעון בן יוחאי שהיתה תורתם אומנותם⁴⁰ שהיתה תורתם בבחינת בטול ממש לאור אין סוף ולא הם המדברים ד"ת אלא דבר ה' בפיהם כו'.

כך הייתה תורתם של רב יהודה ושל רבי שמעון בן יוחאי, שתורתם הייתה אומנותם: תורתם הייתה במצב של ביטול ממש לאור אין סוף, ולא הם דיברו דברי תורה, אלא דבר ה' היה בפיהם וכו'.

רב יהודה ורבי שמעון בן יוחאי מתוארים כמי ש"תורתם אומנותם": לימודם היה מתוך ביטול גמור לאור אין סוף. הם לא היו אלה שדיברו את דברי התורה; דבר ה' דיבר בפיהם.

10 וזהו ענין מתניתין מלכתא כמלך שמצוה כו'. שיש בחי' עבד שלומד כדי שידע רצון וגזירת המלך. ויש בחינת מלך שהוא הגוזר עצמו כו'.

וזהו עניינה של "המשנה מלכה", כמו מלך המצווה וכו'. יש בחינה של עבד הלומד כדי לדעת את רצון המלך ואת גזרתו, ויש בחינה של מלך שהוא עצמו הגוזר וכו'.

המשנה נקראת מלכה משום שיש שתי דרכים ללמוד: כעבד הלומד כדי לדעת מה המלך רוצה ומה גזר, או כמלך שהוא עצמו הגוזר.

ולכן במרע"ה נאמר ויהי בישרון מלך⁴¹ כו'. נמצא היוצא מהקדמה זו השניה דפ"י ותורה אור הוא שע"י עסק התורה בבטול ממשיכים בחינת אוא"ס ממש שלמעלה מהצמצום שיהי מתגלה למט' בעשי

ולכן נאמר על משה רבנו עליו השלום: "ויהי בישרון מלך" וכו'. נמצא שהמסקנה מן ההקדמה השנייה, בעניין פירוש "ותורה אור", היא שעל ידי העיסוק בתורה מתוך ביטול ממשיכים את בחינת אור אין סוף ממש, שלמעלה מהצמצום, כדי שתתגלה למטה, בעשיה,

משום כך מכנה התורה את משה "מלך בישרון". המסקנה מן ההקדמה השנייה היא שלימוד תורה מתוך ביטול ממשיך את אור אין סוף שלמעלה מהצמצום, כך שהוא מתגלה אפילו בעשיה, העולם הנמוך ביותר.

כמו שהיה רב יהודה תנויי בניקין להפך חשוכא דוקא לנהורי [ועמ"ש בפ' בראשית ע"פ צאנה וראנה.⁴²

כמו שרב יהודה היה לומד בניקין, כדי להפוך דווקא את החושך לאור. [ועיין במה שכתוב בפרשת בראשית על [הפסוק] "צאינה וראינה".

לימודו של רב יהודה בניקין נועד להפוך את החושך עצמו לאור. כאן נפתחת סוגריים מרובעים בטקסט העברי, והם נסגרים בסוף פסקה 12; הקטע שבסוגריים מתחיל בהפניה למאמר בפרשת בראשית על "צאינה וראינה".

קטע 3 • 111-12

המנורה בכלל

11 ועפ"י יובן ענין הנר והאור דרך כלל. כי הנה הפתילה זהו חוט ועליו נמשך האור ובחי' החוט רומז לבחי' צמצום האור שע"י הצמצום נמשך רק קו וחוט לבד

על יסוד זה יובן באופן כללי עניינם של הנר והאור. הפתילה היא חוט, ועליו נמשך האור; החוט רומז לצמצום האור, שעל ידו נמשך רק קו וחוט בלבד.

לאחר שהקדמנו את שתי ההקדמות, אפשר להסביר את דימוי הנר. הפתילה היא חוט שהאור שורה עליו, והחוט רומז לצמצום, שעל ידו נמשך אל החלל הפנוי רק קו דק — הקו.

ואח"כ נמשך קו זה להאיר במדה ומשקל ונקי קו המדה ויש בזה כמה בחי' בענין הקו המדה ונקי ג"כ פתיל (וכמ"ש בזהר פקודי דף רל"ג ע"א) ע"פ ופתיל פשתים בידו וקנה המדה⁴³ כו'.

לאחר מכן נמשך קו זה כדי להאיר במידה ובמשקל, והוא נקרא קו המידה. יש כמה בחינות בעניין קו המידה, והוא נקרא גם פתיל, כפי שנאמר בזהר, פקודי, דף רל"ג ע"א, על הפסוק "ופתיל פשתים בידו וקנה המדה" וגו':

הקו מתפשט אז כדי להאיר במידות מדודות, ולכן הוא נקרא קו המידה. הוזהר על פקודי, הדין בחזונו של יחזקאל על איש ש"ופתיל פשתים בידו וקנה המדה", מכנה אותו פתיל, מילה הקשורה לפתילה.

ולזמנין קנה המדה ולזמנין קו המדה ועל דא פתיל וקנה כו' דקנה המדה זהו ענין המדידה דעלמא דאתכסייא שנקי ים שמדה זו הוא ע"י הקנה שגדל אצל המים.⁴⁴

"פעמים קנה המידה ופעמים קו המידה, ולכן פתיל וקנה" וגו'. קנה המידה הוא עניין המדידה של העולם הנסתר, הנקרא ים; מדידה זו נעשית באמצעות הקנה, הגדל סמוך למים.

הוזהר מבחין בין קנה המידה ובין קו המידה. הקנה מודד את העולם הנסתר, הנקרא ים, כיאה לו, שכן קנה גדל ליד המים.

12 ומדידו דעלמא דאתגליא הנקי יבשה הוא ע"י פתיל כו'. ועכ"פ בחי' הפתילה זהו בחי' קו המדה.

מדידת העולם הגלוי, הנקרא יבשה, נעשית באמצעות הפתיל וכו'. מכל מקום, בחינת הפתילה היא בחינת קו המידה.

הפתיל מודד את העולם הגלוי, הנקרא יבשה. כך או כך, הפתילה היא קו המידה — צינור מוגבל.

אך האור הנתלה בפתילה זהו בחי' תורה אור שהוא המשכת אור"ס שלמעלה מהצמצום והמדה וכמ"ש ארוכה מארץ מדה⁴⁵

אך האור התלוי בפתילה הוא בחינת "תורה אור", כלומר המשכת אור אין סוף שלמעלה מן הצמצום והמידה, כמו שכתוב: "ארוכה מארץ מידה";

האור התלוי בפתילה הוא "תורה אור" — אור אין סוף שלמעלה מן הצמצום ומכל מידה. הפסוק מאיוב, "ארוכה מארץ מידה", מובא כדי לבטא את האור שלמעלה מכל מידה.

וכמ"ש במ"א שזהו ענין הברכות דיעקב ע"י יצחק דוקא כי יצחק הוא בחי' גבור' דע"י שרש ומקור קו המדה לכן נתברך יעקב על ידו.

וכפי שמבואר במקום אחר, זהו ענין הברכות שקיבל יעקב דווקא באמצעות יצחק: יצחק הוא בחינת הגבורה של עתיק יומין, השורש והמקור של קו המידה, ולכן יעקב התברך באמצעותו.

במקום אחר מוסבר שזהו הטעם לכך שברכות יעקב באו דווקא באמצעות יצחק. יצחק הוא בחינת הגבורה של עתיק יומין, השורש והמקור של קו המידה עצמו, ולכן ברכה ממנו יכולה להוסיף אור שלמעלה מן המידה.

שהברכה היא מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ⁴⁶ זו משנה. שעייז יומשך תוספת אור יותר לאין שיעור על עיקר האור שע"פ המדה כו'.

"מטל השמים" — זו מקרא, ו"משמני הארץ" — זו משנה. באמצעותם נמשכת תוספת אור, בלי שיעור, מעבר לאור העיקרי שנמשך לפי המידה וכו'.

ברכת יצחק, "מטל השמים ומשמני הארץ", נדרשת על מקרא ומשנה. באמצעותם מתווסף אור שלמעלה מכל מידה לאור הבסיסי, שנמשך לפי מידה.

ועיקר אחיזת האור בפתיחה הוא ע"י כליון השמן שהוא בירור חכמה דק"נ שכל אנושי כנ"ל בהקדמה ראשונה. והיינו כשהוא נכלל באור שבטל לגמרי לבח"י ותורה אור]:

עיקר אחיזת האור בפתיחה היא באמצעות כליית השמן, שהיא בירור החכמה של קליפת נוגה — השכל האנושי, כנזכר לעיל בהקדמה הראשונה. כלומר, כאשר הוא נכלל באור שבטל לגמרי לבחינת "תורה אור"]:

האור נאחז בפתיחה בעיקר באמצעות כליית השמן, המסמל את בירור השכל האנושי של קליפת נוגה, כפי שנתבאר בהקדמה הראשונה. הדבר נעשה כאשר השכל נכלל באור שבטל לחלוטין ל"תורה אור"; הקטע שבסוגריים המרובעים מסתיים כאן.

קטע 4 • 139-15

מנורת הנשמה

13 ועתה נבא לביאור הענין. לבאר ענין שני הבח"י נר. האחד מ"ש נר הוי"ה נשמת אדם⁴⁷ שהנשמה לבדה היא בח"י נר. ובנר יש השלשה בח"י הנ"ל.

כעת נעבור לביאור הענין, ונבאר את שתי בחינות של נר. הראשונה היא הכתוב: "נר ה' נשמת אדם" — הנשמה לבדה היא בחינת נר; ובנר יש שלוש בחינות שהוזכרו לעיל:

כעת המאמר עובר לנושא המרכזי שלו: שתי בחינות של נר. הראשונה היא הנשמה עצמה, "נר ה' נשמת אדם", וכמו בכל נר יש בה אור, פתיחה ושמן.

אור ופתיחה ושמן. א"כ יש כ"ז בהנשמה עצמה. הנר הב' הוא כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור.⁴⁸ ויש בזה ג"כ ג' בחינות הנ"ל.

אור, פתיחה ושמן. אם כן, כל אלה קיימים בנשמה עצמה. הנר השני הוא ככתוב: "כי נר מצוה ותורה אור"; וגם בו יש שלוש בחינות אלה.

הנר השני הוא המצוה, ככתוב: "כי נר מצוה ותורה אור", וגם בו יש אותם שלושה מרכיבים.

והענין כי הנה נר הוי"ה נשמת אדם היא נה"א (ולא הנה"ב שעדיין צריכה להתברר ואינה נק' בשם נר הוי"ה דהא לא כתיב נר אלקים)

העניין הוא ש"נר הוי"ה נשמת אדם" היא הנפש האלקית — ולא הנפש הבהמית, שעדיין צריכה בירור ואינה נקראת "נר הוי"ה", שהרי לא נאמר "נר אלקים" —

"נר הוי"ה" היא הנפש האלקית. הנפש הבהמית אינה נכללת בכך, כיוון שהיא עדיין צריכה בירור, והפסוק אומר "נר הוי"ה" ולא "נר אלקים".

שהיא אי"צ תקון⁴⁹ לעצמה והיא הפתילה שממשכת האור הוא הבטול העליון ואו"ס מלי דא"ס ששם הוא התחלת הקו וחוט המתלבש בע"ס דאצי" מקור ושרש נה"א.

שאינה זקוקה לתיקון לעצמה. היא הפתילה שממשיכה את האור, שהוא הביטול העליון — אור אין סוף, מלכות דאין סוף, שבה מתחיל הקו והחוט המתלבש בעשר ספירות דאצילות, מקור ושרש הנפש האלקית.

הנפש האלקית אינה זקוקה לתיקון לעצמה, כפי שנאמר בתניא בשם עץ חיים. היא הפתילה שממשיכה את האור — הביטול העליון של מלכות דאין סוף, שבה מתחיל הקו, לפני שהוא מתלבש בעשר ספירות דאצילות, שורש הנפש האלקית.

ונקראת הנה"א ג"כ פתילה יעקב חבל נחלתו.⁵⁰ על כן בכח הנה"א להמשיך האור והבטול עד שהשמן הוא חכמה שבשכל אנושי שבנפש השכלית דנוגה נמשך אחר הפתילה.

הנפש האלקית נקראת גם פתילה, ככתוב: "יעקב חבל נחלתו". לכן בכוחה להמשיך את האור ואת הביטול, עד שהשמן — החכמה שבשכל האנושי שבנפש השכלית של נוגה — נמשך אחר הפתילה.

הנפש האלקית נקראת גם פתילה, ככתוב: "יעקב חבל נחלתו". באמצעותה נמשכים האור והביטול, עד שהשמן — השכל האנושי שבנפש השכלית של נוגה — נמשך אחר הפתילה, כשם שהשמן עולה בפתילה.

14 והנה השמן הנמשך אחר הפתילה הוא השורף ונכלה הכל עד שנעשה ממנו אש גמור שהוא הגורם הדלקת האש הרבה לפי שהוא הוא הדולק עד שנתהפך ממש להיות כאש משא"כ הפתילה.

והנה, השמן הנמשך לאורך הפתילה הוא שנשרף ונכלה כולו, עד שהוא נעשה אש ממש. הוא שמביא להתלקחות הגדולה של האש, שכן הוא עצמו הדבר הבוער, עד שהוא נהפך ממש להיות כאש; לא כן הפתילה.

השמן העולה בפתילה הוא שנשרף ונכלה עד שהוא נעשה אש טהורה; הוא הדלק האמיתי של הלהבה. הפתילה אינה נהפכת לאש באותו אופן.

והכח הזה בשמן דק"נ יותר מבנה"א הפתילה הוא לפי שעיקרו מעולם התהו שהוא למעלה מעלה וכוח זה שבשמן של קליפת נוגה, יותר מבנפש האלקית, שהיא הפתילה, נובע מכך ששורשו העיקרי הוא מעולם התהו, שהוא נעלה ביותר.

לשמן, שמסמל את קליפת נוגה, יש כוח זה יותר מאשר לנפש האלקית, הפתילה, מפני ששורשו בעולם התהו, שהוא נעלה ביותר.

(כי בתהו היה רבוי האור יותר מבחי' המדה דקו המדה דתקון) אלא לפי שהיו זת"ז נשברו.

(שכן בתהו היה ריבוי אור, שהוא למעלה מבחינת המידה של קו המידה שבתיקון); אלא שמכיוון שהספירות היו זו תחת זו, הן נשברו.

בתהו היה ריבוי אור, יותר מן האור המדוד של הקו בעולם התיקון. הכלים נשברו מפני שהספירות עמדו זו תחת זו, כל אחת בפני עצמה.

דהיינו לפי שלא הי' התכללות וההתכללות הוא התקון שנמשך דרך קוים כמ"ש באילן.⁵¹ וזהו ענין נשמת אדם⁵² א' דם

כלומר, מפני שלא הייתה התכללות; וההתכללות היא עניינו של התיקון, שהאור נמשך בו דרך קוים, כפי שכתוב באילן. וזהו ענין "נשמת אדם": א' דם.

לא הייתה ביניהן התכללות, וההתכללות היא עיקרו של התיקון, שבו האור נמשך דרך קוים, כפי שמתואר באילן. את הביטוי "נשמת אדם" קוראים כאן א' דם, כלומר "א" ו"ד", כהקדמה להשוואה שבהמשך.

כמו שהדם סובב והולך בכל האברים נעוץ תחלתו בסופן⁵³ עד שלכאב הראש מקיז דם ברגל כו'. כך הוא המשכת הנשמה נפש אלקית.

כשם שהדם סובב ועובר בכל האיברים, וראשיתם נעוצה בסופם, עד כדי כך שכאשר כואב הראש מקיזים דם מן הרגל וכו' — כך היא המשכת הנשמה, הנפש האלקית.

הדם עובר בכל איבר, כך שהראשית והסוף קשורים זה בזה; לכן הקו דם מן הרגל עשויה להקל על כאב ראש. כך גם הנפש האלקית נמשכת, ומחברת את העליון ביותר עם התחתון ביותר.

15 והכל הוא רק כדי לברר הנפש השכלית שתתהפך ממש באש שלמעלה שיהי' מאיר בה אור א"ס ממש

כמו למעלה כי מתהו ממש נעשה תקון שמעקודים נקודים נעשה ברודים.⁵⁴

וכל זה נועד רק לברר את הנפש השכלית, כדי שתתהפך ממש לאש שלמעלה, ואור אין סוף יאיר בה ממש כפי שהוא מאיר למעלה. שהרי מתהו עצמו נעשה תיקון: מעקודים [ומ]נקודים נעשים ברודים.

תכליתו של כל התהליך היא לברר את הנפש השכלית, עד שתתהפך לאש שלמעלה ואור אין סוף יאיר בה כפי שהוא מאיר למעלה. התיקון נבנה מתוך התהו עצמו: מן העולמות שהקבלה מכנה עקודים ונקודים נעשו ברודים, סדר התיקון.

וזאת היא בחי' נר הנשמה שהיא נפש אלקית שהיא הפתילה שעיקר הנר היא הפתילה והשמן הוא בירור הנפש השכלית. ומזה נעשה אור הוא הבטול העליון כו' כנ"ל.

וזוהי בחינת נר הנשמה: הנפש האלקית היא הפתילה, שהרי הפתילה היא עיקר הנר, והשמן הוא בירור הנפש השכלית. ומכך נעשה אור, שהוא הביטול העליון וכו', כפי שנתבאר לעיל.

זהו נר הנשמה: הנפש האלקית היא הפתילה, החלק העיקרי בנר, והשמן הוא הנפש השכלית לאחר בירורה. מן החיבור ביניהם נוצר אור — הביטול העליון שתואר קודם.

קטע 5 • 161-24

מדוע היא נקראת אור

16 והנה הטעם שנק' הבטול הזה בשם אור. וגם מה שנמשך ע"י כליון השמן דוקא שהוא הוא שנעשה אש ואור גמור.

והנה, [לגבי] הטעם לכך שביטול זה נקרא בשם "אור", וכן מדוע הוא נמשך דוקא באמצעות כליית השמן, שהרי השמן הוא שנעשה אש ואור שלם,

עולות כאן שתי שאלות: מדוע ביטול זה נקרא "אור", ומדוע הוא נמשך דוקא מכליית השמן, ההופך לאש ולאור שלם.

משא"כ הפתילה. וכבר מילתא אמורה שהוא מפני ששרשה מעולם התהו. אך ביאור הענין הוא ע"פ המבואר בדוכתי טובא.

מה שאין כן בפתילה. וכבר נאמר שהדבר נובע מכך ששרשה מעולם התהו. אך ביאור הענין הוא על פי המבואר במקומות רבים:

הפתילה אינה נעשית אש בדרך זו. התשובה הקצרה, שכבר נאמרה, היא ששורש השמן בעולם התהו; ההסבר המלא מכוסס על הבחנה המבוארת במקומות רבים בתורת החסידות.

איך שיש ב' בחי' אהבה ויראה. האחת האהבה והיראה שהיא מוגבלת לפי שיעור השגת הנפש כו'.

שיש שתי בחינות של אהבה ויראה. הראשונה היא אהבה ויראה המוגבלות לפי מידת השגת הנפש וכו'.

יש שתי בחינות של אהבה ויראה לה'. הראשונה מוגבלת לפי מידת הכנתה של הנפש.

17 והב' הוא האה"ר ויראה עצומה למעלה מכדי אשר תוכל הנפש שאת בהשגתה כו'. והיא הבאה מבחי' ההתבוננות בסוכ"ע המקיף לכל העולמות בשוה. ובחי' הראשונה נק' בכל נפשך.⁵⁵ ועד"ז הי' אהוי"ר של הנשמה בגי"ע לפי"ע ההשגה.

השנייה היא אהבה רבה ויראה עצומה, למעלה ממה שהנפש יכולה לשאת בהשגתה וכו'. והיא באה מהתבוננות באור הסובב כל עלמין, המקיף את כל העולמות בשוה. הבחינה הראשונה נקראת "בכל נפשך". ובאופן זה היו האהבה והיראה של הנשמה בגן עדן, בהתאם למידת השגתה.

המדרגה השנייה היא אהבה רבה ויראה עצומה, למעלה ממה שהנפש יכולה להכיל באמצעות ההבנה; היא באה מהתבוננות באור המקיף את כל העולמות בשוה, סובב כל עלמין. המדרגה הראשונה, המוגבלת, מקבילה ל"בכל נפשך", והיא סוג האהבה שהייתה לנשמה בגן עדן, בהתאם למידת השגתה.

18 והשנית נקי בכל מאדך.⁵⁶ כי מאד פיי בלי גבול.⁵⁷ היינו שאין כלי הלב מכיל האהבה ויראה העצומי עד שנעשה בחיי אור מקיף.

השנייה נקראת "בכל מאדך". "מאוד" פירושו בלי גבול; כלומר, כלי הלב אינו יכול להכיל את האהבה והיראה העצומות, עד שהן נעשות כחינת אור מקיף.

המדרגה השנייה נקראת "בכל מאדך", ו"מאוד" פירושו בלי גבול: הלב אינו יכול להכיל את האהבה והיראה הללו, ולכן הן נעשות אור מקיף, המקיף את האדם ולא שורה בתוכו.

וזהו בחיי תשובה בחילא יתיר.⁵⁸ פיי יתיר על הכלי. ולזה היה תכלית ירידת אור הנשמה מג"ע לעוה"ז ככדי שתבא לבחי" בכל מאדך שהתשובה אינה

וזוהי בחינת תשובה "בחילא יתיר" — בכוח יתר; "יתר" פירושו מעבר לכלי. ולשם כך ירד אור הנשמה מגן עדן לעולם הזה: כדי שתגיע לבחינת "בכל מאדך", שכן תשובה [אפשרית]

זוהי תשובה "בחילא יתיר", כלשון הזוהר, כלומר בכוח העולה על הכלי. לשם כך ירדה הנשמה מגן עדן לעולם הזה: כדי להגיע לאהבה של "מאוד", שכן תשובה אפשרית רק בעולם הזה.

רק בעוה"ז כי עיי אהוי"ר זו שבלי גבול עיי ממשיך אוא"ס הבלי גבול שלמעלה מהצמצום

רק בעולם הזה. שכן באמצעות אהבה ויראה אלו, שהן בלי גבול, ממשיכים את אור אין סוף הבלתי־מוגבל, שלמעלה מהצמצום;

אהבה ויראה בלי גבול ממשיכות את אור אין סוף, שגם הוא בלתי־מוגבל, ממדרגה שלמעלה מהצמצום.

משא"כ ג"ע נקי זיו השכינה עיי צמצום. ביו"ד נברא עוה"ב⁵⁹ כוי. ולכן יפה שעה^{60, 61} א' בתשובה כוי.

ואילו גן עדן נקרא "זיו השכינה", [הנמשך] באמצעות צמצום: "בעשרה נברא העולם הבא" וכוי. ולכן "יפה שעה אחת בתשובה" וכוי.

לעומת זאת, גן עדן הוא "זיו השכינה" — אור הנמשך באמצעות צמצום, כפי שאומרת הגמרא שהעולם הבא נברא באות יו"ד, האות הקטנה ביותר. משום כך אומרת המשנה: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

19 והנה בחיי אה"ר זו דמאדך נקי או"ח. והטעם שנקי בשם אור הוא כי הנה אנו רואים ההפרש בין אש ואור למים אשר מן האש יוכלו להדליק זמ"ז עד אין קץ וגבול

והנה, בחינה זו של אהבת "מאדך" נקראת אור חוזר. והטעם שהיא נקראת בשם "אור" הוא שאנו רואים את ההבדל בין אש ואור לבין מים: מן האש אפשר להדליק אש אחת מאחרת בלי סוף וגבול,

אהבה בלתי מוגבלת זו של "מאדך" נקראת אור חוזר — אור העולה מלמטה. היא נקראת אור בשל ההבדל בין אש למים: מאש אחת אפשר להדליק להבה אחר להבה בלי סוף.

משא"כ במים שיש גבול להשפעתם שאפי' יהיו מים הרבה יכלו או יחסרו כשישתו מהן עם רב.

אך לא כך הם המים, שיש גבול להשפעתם: גם אם יש מים רבים, הם ייגמרו או יתמעטו כשקהל רב ישתה מהם.

לעומת זאת, למים יש גבול: גם כמות גדולה שלהם תיגמר או תתמעט כשאנשים רבים ישתו ממנה.

משא"כ באש שאפי' מאור נר אחד יוכלו להדליק נר מנר עד שלא יהיה כלה כלל לעולם ונמצא שאע"פ

שהאש הדולק מצד עצם הרי הוא בע"ג כמו המים

אך לא כך באש: אפילו מאורו של נר אחד אפשר להדליק נר מנר, עד שהאש לא תכלה לעולם. נמצא שאף שהאש הבוררת מצד עצמה היא דבר מוגבל, כמו המים,

מלהבתו של נר אחד אפשר להדליק נר אחר ועוד נר, והאש אינה כלה. ואף על פי כן, האש הבוררת היא מצד עצמה דבר גשמי ומוגבל, ממש כמו המים.

אבל מ"מ יש בו בחי' כח בלתי מוגבל מה שיוכלו להמשיכו מנר לנר בלי שיכלה לעולם משא"כ במים

שהם מוגבלים

בכל זאת יש בה בחינה של כוח בלתי מוגבל, שכן אפשר להמשיכה מנר לנר בלי שתכלה לעולם; מה שאין כן במים, שהם מוגבלים.

בכל זאת יש באש מעין כוח בלתי מוגבל, משום שאפשר להעבירה מנר לנר לעולם; המים, בהיותם מוגבלים, אינם יכולים לעשות זאת.

ולכן נמשל הקב"ה לאש דוקא כמ"ש אש אוכלה הוא^{62, 63} כי אני הוי"ה לא שניתני⁶⁴ בין קודם שנבה"ע

וכי' לפי שההמשכה היא רק הארה בעלמא שאינו נוגע למהו"ע.

ולכן דווקא לאש נמשל הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב: "אש אוכלה הוא"; שהרי "אני ה' לא שניתני", בין קודם שנברא העולם וכי', משום שההמשכה אינה אלא הארה בלבד, שאינה נוגעת למהותו ועצמותו.

זו הסיבה שמשווים את ה' דווקא לאש, ככתוב: "אש אוכלה הוא". ה' אומר: "אני לא השתניתני", בין לפני בריאת העולם ולאחריה, מפני שבבריאה נמשכת רק הארה בלבד, שאינה משפיעה על מהותו ועצמותו — כשם שהדלקת נר נוסף אינה גורעת מן הנר הראשון.

20 וזה כמשל האש שהמדליק נר מנר אינו מחסר בנר הראשון ולכן אין לו קץ. משא"כ במים שנעשה

חסרון כו' ע"כ יהיו כלים לגמרי ברבוי המשכות

הדבר דומה לאש: מי שמדליק נר מנר אינו מחסר דבר מן הנר הראשון, ולכן אין לכך סוף. לא כן במים, שכל שאיבה גורמת לחיסרון וכי'; לכן, בריבוי שאיבות, הם ייגמרו לגמרי,

ההשוואה מתבארת: הדלקת נר מנר אינה נוטלת דבר מן הנר הראשון, ולכן לאש אין סוף. המים מתמעטים בכל שאיבה, ולכן שאיבות רבות מכלות אותם.

משא"כ האש אינו כלה ע"י רבוי הדלקות ממנו לפי שאין נעשה שום חסרון בו כלל רק ע"ד הארה:⁶⁵ ואילו האש אינה כלה בעקבות הדלקות רבות ממנה, משום שלא נגרם בה חסרון כלל; נמשך ממנה רק משהו בבחינת הארה.

האש אינה כלה כשמדליקים ממנה נרות רבים, משום שלא נגרע ממנה דבר כלל; מה שנמשך ממנה הוא רק הארה.

21 והנה ע"פ משל זה באש הגשמי דאע"פ שהוא בע"ג ממש מ"מ יהיה ממנו המשכה בלי גבול כמו"כ יובן הנמשל בענין אהבה דבכל מאדך. דפי" מאד היינו בלי גבול למעלה מהגבלת כלי הנפש.

והנה, לפי המשל הזה של אש גשמית, אף על פי שהיא מוגבלת ממש, בכל זאת נמשכת ממנה המשכה בלי גבול; כך יובן גם הנמשל בענין האהבה של "בכל מאדך". פירוש "מאד" הוא בלי גבול, למעלה מהגבלת כלי הנפש.

האש הגשמית, אף שהיא מוגבלת ממש, יוצרת המשכה בלי גבול. אותו עיקרון מסביר את האהבה של "בכל מאדך", שבה "מאד" פירושו למעלה מגבולות כלי הנפש.

22 והנה ודאי מוכן לכל דאין ר"ל שהיא אהוי"ר שבלי גבול וקץ ממש כי איך שייך זה שבאדם יהיה אהוי"ר שבלי גבול ממש.

והנה, ודאי מוכן לכול שהכוונה אינה לאהבה ויראה שאין להן גבול וקץ ממש, שהרי כיצד ייתכן שבאדם תהיה אהבה ויראה שאין להן גבול ממש?

אין לחשוב שאהבה זו היא אינסופית ממש, שהרי אדם אינו יכול לחוות אהבה ויראה שאין להן גבול כלל.

אלא הכוונה שהיא יותר מהגבלת הכלי השכל ומדות שבאדם. שאין כח בכלים אלו להכיל ולהגביל אהוי"ר זו בתוכן כ"א היא יתיר יותר מכלים אלו

אלא הכוונה היא שהן למעלה מהגבלת כלי השכל והמדות שבאדם: אין בכלים אלה כוח להכיל אהבה ויראה אלו ולהגבילן בתוכם, אלא הן נעלות מכלים אלה.

הכוונה היא שהן חורגות מכלי השכל והרגש של האדם. כלים אלה אינם יכולים להכיל אותן או להציב להן גבולות; הן גוברות עליהם.

ולכן נק' בכל מאדך⁶⁶ מאד שלך⁶⁷ פי' לגבי כלי שלך נק' אהבה רבה זו מאד ובלי גבול אבל באמת היא בגבול.

ולכן היא נקראת "בכל מאדך" — ה"מאד" שלך. כלומר, ביחס לכלי שלך, אהבה רבה זו נקראת "מאד" ובלי גבול; אבל באמת היא מוגבלת.

לכן נאמר "מאדך" — ביחס לכלי שלך, אהבה רבה זו היא בלי גבול, אף שלמעשה היא עדיין מוגבלת.

23 ואעפ"כ כיון שלגבי האדם היא בחי' בכל מאדך ובחי' בחילא יתיר לכן עיי' ממשיך ממש אוא"ס ב"ה שלמעלה מהצמצום שהוא בלי גבול אמיתי

ובכל זאת, מאחר שמבחינת האדם זו בחינת "בכל מאדך" ובחינת "בחילא יתיר", הרי שעל ידה ממשיכים בפועל את אור אין סוף ברוך הוא שלמעלה מהצמצום, שהוא בלי גבול אמיתי.

אף על פי כן, מאחר שמבחינת האדם זו באמת בחינת "בכל מאדך" ו"בחילא יתיר", היא ממשיכה את אור אין סוף שלמעלה מהצמצום, שהוא באמת בלי גבול.

נמצא עם היות אה"ר זו מצד עצם בעלת גבול מ"מ להיותה יותר מגבול וכלי של הנפש ע"כ פועלת המשכה מבחי' בלי גבול ממש דהיינו אוא"ס ממש

נמצא שאף אהבה רבה זו מוגבלת מצד עצמה, מכל מקום, מאחר שהיא למעלה מגבולות הנפש ומכליה, היא פועלת המשכה מבחינת מה שהוא באמת בלי גבול, היינו מאור אין סוף ממש.

אהבה שמוגבלת מצד עצמה, אך חורגת מגבולות הנפש ומכליה, ממשיכה ממה שהוא באמת בלי גבול — מאור אין סוף עצמו.

ולכן נק' אה"ר זו בשם אור שהוא ממש כמשל האור והאש אע"פ שהוא בע"ג יש ממנו המשכה בלי גבול משא"כ במים וכו'.

ולכן אהבה רבה זו נקראת בשם "אור": היא דומה ממש למשל האור והאש, שאף שהם מוגבלים, נמשכת מהם המשכה בלי גבול; מה שאין כן במים וכו'.

לכן אהבה רבה זו נקראת "אור": כמו האש, היא מוגבלת מצד עצמה, ואף על פי כן נמשכת ממנה השפעה בלי גבול, שלא כמו במים.

ועד"ז יובן מעלת אהבת רשפי אש⁶⁸ בכל מאדך על בחי' אהבה הנמשכת כמים שהוא בחי' בכל נפשך. ועל דרך זו יובן היתרון של אהבת "רשפי אש", "בכל מאדך", על בחינת האהבה הנמשכת כמים, שהיא בחינת "בכל נפשך".

כך אפשר להבין מדוע האהבה הבוררת של "בכל מאדך", הנקראת "רשפי אש", נעלית מן האהבה הנמשכת כמים, "בכל נפשך".

24 והנה אה"ר זו נתהוה בהנשמה דוקא ע"י התלבשות בגוף ונה"ב שאז תבא לבחי' תשובה בחילא יתיר כעת, אהבה רבה זו נוצרת בנשמה דווקא כשהיא מתלבשת בגוף ובנפש הבהמית, שכן אז היא מגיעה למדרגת תשובה "בעוצמה יתרה";

אהבה רבה זו מתעוררת בנשמה רק כשהיא מתלבשת בגוף ובנפש הבהמית. רק אז היא יכולה להגיע לתשובה "בעוצמה יתרה".

משא"כ אהבת הנה"א קודם התלבשותה בגוף היה בבחי' גבול וכלי כפי השגת הנפש כו'. ולכן נקי הנה"א פתילה שהפתילי זהו דבר מוגבל בעצם וכמו פתיל וקו המדה

ואילו אהבת הנפש האלקית לפני שהתלבשה בגוף הייתה מוגבלת ובחינת כלי, בהתאם להשגת הנפש וכו'. לכן הנפש האלקית נקראת פתילה, שכן הפתילה מוגבלת במהותה, כמו חוט וכמו קו המידה.

לפני שהנפש האלקית נכנסה לגוף, אהבתה הייתה מוגבלת לפי השגת הנפש. משום כך היא נקראת פתילה — דבר שמוגבל מצד עצמו, כמו חוט וכמו קו המידה.

אבל ע"י התלבשותה בנה"ב ואז השמן דבירור הנפש השכלית שמנוגה ששרשה מעולם התהו הוא נמשך אחר הפתילה דנה"א ע"י דוקא יתהפך השמן לאור

אך כשהיא מתלבשת בנפש הבהמית, והשמן — בירור הנפש השכלית שבנוגה, ששרשה מעולם התהו — נמשך אחר פתילת הנפש האלקית, דווקא כך השמן נהפך לאור,

לאחר שהנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית, השמן — הנפש השכלית שבנוגה לאחר בירורה, ששרשה בתהו — נמשך אחר פתילת הנפש האלקית. רק כך השמן נהפך לאור.

שהוא בחי' אה"ר דבכל מאדך ובטול עליון יותר מהכלי וכמו רב יהודה דאימתא דמאריה עליה.

שהוא בחינת אהבה רבה של "בכל מאודך" וביטול עליון יותר מן הכלי, כמו רב יהודה, שעליו שרתה אימת רבו.

האור הזה הוא אהבה רבה של "בכל מאודך" וביטול עליון שלמעלה מן הכלי. רב יהודה המחיש זאת: "אימת רבו" שרתה עליו.

לכן נקי אה"ר זו בשם או"ח שהוא אור הנמשך מהבירור דק"נ ששרשן מעקודי נקודים כנ"ל אלא שע"י נמשך אח"כ מלמעלה למטה אוא"ס ממש והוא בחי' ותורה אור.

לכן אהבה רבה זו נקראת אור חוזר, שכן היא אור הנמשך מבירור קליפת נוגה, ששרשה מעקודים [1] נקודים, כאמור לעיל; אך באמצעותה נמשך לאחר מכן מלמעלה למטה אור אין סוף ממש, וזוהי בחינת "ותורה אור".

אהבה רבה זו נקראת אור חוזר משום שהיא אור העולה מתוך בירור קליפת נוגה, ששרשה בעקודים ובנקודים. בתגובה לכך נמשך לאחר מכן מלמעלה למטה אור אין סוף עצמו, וזהו "ותורה אור".

קטע 6 • 251-28

מנורת המצווה

25 וכ"ז הוא בחי' נר הנשמה אך אין נשמה בלא מצוה כי לא ע"ה חסיד⁶⁹ ולא בור ירא חטא.⁷⁰

וכל זה הוא בחינת נר הנשמה. אך אין נשמה בלי מצווה, שכן "עם הארץ אינו חסיד, ובור אינו ירא חטא".

כל זה נוגע לנר הנשמה. אך אין נשמה בלי מצווה, כפי שאומרת המשנה: עם הארץ אינו יכול להיות חסיד, ובור אינו יכול להיות ירא חטא.

וגם מצוה בלא נשמה אינה כלום כי כל האומר אין לי אלא תורה⁷¹ אפילו תורה אין לו.

וגם מצווה בלי נשמה אינה כלום, שכן "כל האומר: אין לי אלא תורה — אפילו תורה אין לו".

כך גם מצווה בלי נשמה אינה כלום, כפי שאומרת הגמרא: מי שטוען שיש לו רק תורה, אין לו אפילו תורה.

26 ולכן צריך להיות גם שניהם. והענין כי נר מצוה שהמצוה היא נר והיינו פתילה. והענין

לכן נדרשים שניהם. העניין הוא ש"נר מצווה" — המצווה היא הנר, כלומר הפתילה. והעניין הוא

לכן נדרשים שניהם. ב"נר מצווה" המצווה היא הנר, כלומר הפתילה.

כי הדברים שנעשה בהן המצוה הן ג"כ מעולם התהו. אך המצוה היא ג"כ בחי' מקיף שנמשך ע"י קיום המצוה מקיף עליון

שהדברים שבהם מקיימים את המצווה הם גם מעולם התהו. אך המצווה היא גם בחינת מקיף, שכן באמצעות קיום המצווה נמשך מקיף עליון.

החפצים הגשמיים שבהם מקיימים מצוות באים גם הם מעולם התהו. ואף על פי כן, המצווה היא גם אור מקיף: קיומה ממשיך מקיף עליון.

ולכן המצוות הן לבושים ובגדי מלכות להיות ע"י הנשמה צרורה בצרור החיים⁷² שמלבשת ומקפת את הנשמה להעלותה כי כל דבר שצריך לעלות מקיפין אותו סביב.

לכן המצוות הן לבושים ובגדי מלכות, כדי שעל ידן תהיה הנשמה "צרורה בצרור החיים"; שהרי [המצווה] מלבישה ומקיפה את הנשמה כדי להעלותה, כי כל דבר שצריך לעלות מקיפים אותו מכל עבר.

לכן המצוות נקראות לבושים ובגדי מלכות. הן מלבישות את הנשמה ומקיפות אותה, כדי שתהיה "צרורה בצרור החיים" ותוכל לעלות, שכן כל דבר שצריך לעלות יש להקיפו.

27 וע"י זה המקיף המקיפו הוא עולה כמו שזורקין את האבן ע"י קירטא כו' מה שלא היה עולה כלל

מעצמו ולהפך בעבירה ג"כ מלפפתו⁷³ כו'

ובאמצעות המקיף הזה, המקיף אותו, הוא עולה, כמו אבן שזורקים באמצעות קלע וכו' — דבר שלא היה עולה כלל מעצמו. ולהפך, גם בעבירה "היא מלפפתו" וכו'.

האור המקיף מעלה את מה שהוא מקיף, כפי שקלע משגר אבן שלא הייתה יכולה לעלות בכוחות עצמה. לעומת זאת, גם החטא "מלפף" את האדם.

ולכן לובשים הטלית ותפילין קודם התפלה כנודע שכל דבר שצריך להעלותו מלמטה יורד מתחלה אור העליון והוא אור המקיף שהוא המעלה כנ"ל.

ולכן לובשים את הטלית והתפילין לפני התפילה: כידוע, כאשר דבר כלשהו צריך לעלות מלמטה, תחילה יורד האור העליון — והוא האור המקיף, שמעלה אותו, כנזכר לעיל.

לכן לובשים טלית ותפילין לפני התפילה: כל דבר שנודע לעלות מלמטה זקוק תחילה לכך שאור עליון ירד אליו — האור המקיף, והוא שמעלה אותו.

ובזה תתהפך הנפש השכלית באור שלמעלה בתפלה ולכן מתפללין בכל יום נוסח אחד (משא"כ תורה היא צריכה דוקא התחדשות ע' זוהר בראשית בהקדמה) (ד"ב ע"ב)

ובאמצעות זאת תשתנה הנפש השכלית ותיכלל באור שלמעלה בתפילה. לכן מתפללים בכל יום באותו נוסח (בשונה מלימוד התורה, שבו נדרשת דווקא התחדשות; ראו זוהר, בראשית, בהקדמה, דף י"ב ע"ב):

בתפילה הנפש השכלית משתנה ונכללת באור שלמעלה. לכן נוסח התפילה זהה בכל יום, ואילו לימוד התורה, כפי שנאמר בהקדמת זוהר, דורש התחדשות.

ולאפשר לה בכל יומא⁷⁴ שבכל יום מעלה ניצוץ מנפש החיוני כי כל ימי שנותינו בהם שבעים שנה⁷⁵ הם כ"כ נצוצות מנפש החיונית שצריך לברר משא"כ נה"א היא נצחית.

"ולהפרות אותה בכל יום". שהרי בכל יום מעלים ניצוץ אחד מן הנפש החיונית; כל ימי שנותינו, שבהם שבעים שנה, הם כמספר הניצוצות מן הנפש החיונית שיש לברר. לעומת זאת, הנפש האלקית היא נצחית.

הזוהר מדבר על כך שיש להפרות את התורה בכל יום. התפילה חוזרת על עצמה, משום שבכל יום מעלים ניצוץ נוסף מן הנפש החיונית: שבעים שנות חייו של אדם הן כמספר הניצוצות שיש לברר, ואילו הנפש האלקית עצמה נצחית.

נמצא המצוה היא בחי' פתילה שבה וע"י נכלה השמן באור כך ע"י המצוה היא עליית נפש השכלי דק"נ

נמצא שהמצוה היא בבחינת הפתילה: בתוכה ובאמצעותה השמן מתכלה ונעשה אור. כך, באמצעות המצוה, עולה הנפש השכלית שבקליפת נוגה,

אם כן, המצוה היא הפתילה שבתוכה ובאמצעותה השמן מתכלה ונעשה אור; ובאמצעות המצוה עולה הנפש השכלית שבקליפת נוגה.

וגם קלף התפילין דק"נ ומעות הצדקה ליכלל באוא"ס ב"ה כי שרש המצות הם במל' דאצי" כי תורה היא בחי' ז"א.

וכן גם קלף התפילין, שמקליפת נוגה, וכספי הצדקה — כדי שייכללו באור אין סוף ברוך הוא. שכן שורש המצוות הוא במלכות דאצילות, ואילו התורה היא בבחינת ז"א.

כך גם קלף התפילין, שמקורו בקליפת נוגה, והכסף שניתן לצדקה נכללים באור אין סוף. זאת משום ששורש המצוות הוא במלכות דאצילות, ואילו התורה היא בבחינת ז"א.

28 ומצות הן במלי מצות המלך.⁷⁶ אך לפי שנעוץ סופן בתחלתן⁷⁷ הרי המלי דאצי עולה עד מלי דא"ס ממש.

והמצוות הן במלכות — "מצוות המלך". אך משום ש"נעוץ סופן בתחילתן", מלכות דאצילות עולה עד למלכות דאין סוף ממש.

המצוות שייכות למלכות, כפי שנאמר "מצוות המלך". ואף על פי כן, משום ש"נעוץ סופן בתחילתן", מלכות דאצילות עולה עד למלכות דאין סוף.

ולכן עי"ז עולה נפש השכלית באוא"ס ממש כנודע שאחר הבירור משם ב"ן נעשה שם ס"ג כו': ולכן, באמצעות זאת, הנפש השכלית עולה אל אור אין סוף ממש. כידוע, לאחר הבירור, משם ב"ן נעשה שם ס"ג וכו'.

באמצעות זאת הנפש השכלית עולה אל אור אין סוף עצמו. כידוע, לאחר הבירור שם ב"ן — שם בן ארבע אותיות שמילואו עולה בגימטריה 52 — נעשה שם ס"ג, שמילואו עולה בגימטריה 63.

קטע 7 • 29-35

הי"ד של "המגביה"

29 וזהו המגביה דהי"ד אחר הה"א⁷⁸ הוא יתיר אלא דר"ל שעלייה זו דמלי דאצי הנקי' ה' שיהיה עולה כ"כ למעלה במלי דא"ס הוא ע"י הי"ד והוא הי"ד שבתוך הה"א.

וזהו [פירוש] "המגביה": הי"ד שאחרי הה"א נראית מיותרת; אלא הכוונה היא שעלייה זו של מלכות דאצילות, הנקראת ה"א, אל מלכות אין סוף, למעלה כל כך, נעשית באמצעות הי"ד — והיא הי"ד שבתוך הה"א.

"המגביה" מסתיימת ב"י"ד שאחרי הה"א, שנראית מיותרת. הכוונה היא שמלכות דאצילות, המיוצגת באות ה"א, עולה אל מלכות אין סוף באמצעות י"ד — הי"ד שבתוך הה"א.

כי מלי דאצי היא בחי' דל"ת דלית לה מגרמה כלום ובהמשכת המצוה נעשה בתוכה י"ד ונעשית עי"ז בחי' ה' וע"י הי"ד שבתוכה היא עולה למעלה באוא"ס מלי דא"ס

שכן מלכות דאצילות היא בחינת דל"ת, שאין לה משלה כלום; ובהמשכת המצוה נעשית בתוכה י"ד, ועל ידי כך היא נעשית בחינת ה"א. באמצעות הי"ד שבתוכה היא עולה למעלה, אל אור אין סוף, אל מלכות אין סוף.

מלכות דאצילות כשלעצמה היא דל"ת, שאין לה משלה כלום; שם האות דל"ת רומז למילה הארמית "דלית", שפירושה שאין לה. המצוה ממשיכה לתוכה י"ד, והדל"ת נעשית ה"א. באמצעות אותה י"ד היא עולה אל מלכות אין סוף.

וזוהו פי' המגביהי שעליית ההי' היא מלי' דאצי' במלי' דא"ס הוא ע"י היו"ד שבתוך ההי' שהוא הנמשך ע"י קיום המצוה.

וזוהו פירוש "המגביהי": עליית הה"א, שהיא מלכות דאצילות, אל מלכות אין סוף נעשית באמצעות היו"ד שבתוך הה"א, הנמשכת על ידי קיום המצוה.

"המגביהי" פירושו אפוא שהה"א, מלכות דאצילות, מתעלה אל מלכות אין סוף באמצעות היו"ד שבתוכה; יו"ד זו נמשכת על ידי קיום המצוה.

ובו וע"י היא העלייה הזאת [וביאור זה ⁷⁹ עפמ"ש בזוהר פ' ויחי (דרל"ב סע"ב) בפ"י יהי שם כו' מאי שנא דקאמר יהי

ובה ובאמצעותה נעשית עלייה זו. [והביאור בזה הוא על פי מה שנאמר בזוהר, פרשת ויחי (סוף דף רל"ב ע"ב), בפירוש "יהי שם" וכו': "מה שונה הדבר שנאמר "יהי"?

אותה יו"ד היא האמצעי לעלייה. כאן נפתחת פסקה נוספת בסוגריים מרובעים, המבארת זאת על פי הזוהר בפרשת ויחי, השואל מדוע נאמר "יהי".

אלא יהי רזא דאמשכותא מההוא אתר עילאה דאיהו סתים ⁸⁰ דקאמרן דאיהו י"ה עד רזא דברית דאיהו יו"ד תתאה כגוונא דיו"ד עלאה שירותא

אלא י"הי' הוא סוד ההמשכה מאותו מקום עליון ונסתר שעליו דיברנו, שהוא י"ה, עד סוד הברית, שהיא יו"ד תחתונה, בדומה ליו"ד העליונה: ההתחלה

הזוהר משיב ש"יהי" מבטא את המשכת האור מן המקור העליון הנסתר, י"ה, עד ל"ברית" — היו"ד התחתונה, המקבילה ליו"ד העליונה.

כסופא ובגין כך יהי רזא דאמשכותא מטמירא דכל טמירין עד דרגא תתאה ובמלה דא אתקיים כל עובדא דבראשית כד"א יהי רקיע ⁸¹ כו' עכ"ל.

כמו הסוף. ולכן י"הי' הוא סוד ההמשכה מן הנסתר מכל הנסתרים עד למדרגה התחתונה; ובמילה זו התקיים כל מעשה בראשית, כמו שנאמר יהי רקיע' וכו". עד כאן לשונו.

"יהי" מתאר אפוא את המשכת האור מן הנסתר מכול עד למדרגה התחתונה, כשהתחלה דומה לסוף; ובמילה זו התקיים כל מעשה בראשית, כפי שנאמר יהי רקיע".

וכ"ה בזוהר בראשית (ד"י ע"ב) והפ"י הוא כי י"ה הם חו"ב שהחכמה נק' יו"ד שהיא בחי' נקודה והיינו לפי כי ראשית חכמה ⁸²

וכך הוא גם בזוהר בראשית (דף ט"ז ע"ב). והפירוש הוא ש"ה הן חכמה ובינה: החכמה נקראת יו"ד, משום שהיא בחינת נקודה. והטעם הוא ש"ראשית חכמה"

גם הזוהר בפרשת בראשית אומר כך. י"ה הן חכמה ובינה; החכמה נקראת יו"ד מפני שהיא נקודה, הקטנה שבאותיות.

דהיינו ראשית הגילוי מא"ס ב"ה וראשית הגילוי א"א להיות רק בחי' נקודה כדי שיוכלו לסבול ולהכיל כמו המעיין בתחלת יציאתו מהמקור הוא קטן רק אח"כ בהתרחקו מהמקור מתרחב ונעשה נהר.

פירושו ראשית הגילוי מאין סוף ברוך הוא. וראשית הגילוי יכולה להיות רק בחינת נקודה, כדי שיוכלו לסבול ולהכיל [אותו], כמו מעיין שבראשית יציאתו מן המקור הוא קטן, ורק לאחר מכן, כשהוא מתרחק מן המקור, הוא מתרחב ונעשה נהר.

חכמה היא "ראשית" הגילוי מאין סוף, והגילוי הראשון יכול להיות רק נקודה, כדי שיהיה אפשר לקבלו. מעיין קטן במקום יציאתו מן המקור, ורק כשהוא זורם ומתרחק מן המקור הוא מתרחב ונעשה נהר.

וזהו ה' ראשונה שהיא בחי' רחובות הנהר⁸³ אבל החכמה שהיא קרובה יותר לא"ס והיא בחי' מעיין הוא רק נקודה. והיינו ג"כ בחי' בטול.⁸⁴

וזהו הה"א הראשונה, שהיא בחינת "מרחבי הנהר"; ואילו חכמה, הקרובה יותר לאין סוף והיא בחינת המעיין, אינה אלא נקודה. וזהו גם בחינת ביטול.

הה"א הראשונה היא בינה, "מרחבי הנהר". חכמה, הקרובה יותר לאין סוף, היא המעיין — נקודה בלבד; וגם הצמצום הזה הוא בחינת ביטול.

30 והנה כשצ"ל אח"כ המשכה לבחי' מלי' דאצי' שהיא עלמא דאתגליא מקור דכ"ע והיא בחי' שם ה' שם דוקא שהוא הגלוי לזולתו הנה המשכה זו ע"י יסוד ז"א והוא ג"כ בחי' יו"ד.

והנה, כאשר לאחר מכן צריך להיות המשכה אל בחינת מלכות דאצילות, שהיא העולם הגלוי, מקורם של בריאה, יצירה ועשיה, והיא בחינת "שם ה'" — "שם" דוקא, כלומר, גילוי לזולת — המשכה זו נעשית באמצעות יסוד ז"א, וגם הוא בחינת יו"ד.

יש להמשיך אור גם אל מלכות דאצילות, "העולם הגלוי" שהוא מקורם של בריאה, יצירה ועשיה. היא נקראת "שם" משום ששם נועד לגלות את בעליו לאחרים, והמשכה אליה עוברת דרך יסוד ז"א, שגם הוא בחינת יו"ד.

31 וזהו ענין יו"ד תתאה רזא דברית. וזהו יהי שם ה' מבורך כו' שלהיות הגלוי בבחי' מלי' הנק' שם הוא ע"י יהי חו"ב ביסוד.

וזהו ענין "היו"ד התחתונה, סוד הברית". וזהו "יהי שם ה' מבורך" וכו': כדי שתהיה התגלות בבחינת מלכות, הנקראת "שם", הדבר נעשה באמצעות "יהי" — חכמה ובינה ביסוד.

זהו מאמר הזוהר "היו"ד התחתונה, סוד הברית". וכן בפסוק "יהי שם ה' מבורך": ההתגלות במלכות, הנקראת "שם", באה באמצעות "יהי" — חכמה ובינה, "יה", הנמשכות ביסוד, היו"ד האחרונה.

ועי' כהאריז'ל הוא כי יסוד אבא מסתיים ביסוד ז"א. נמצא בחי' יו"ד עלאה שהוא אבא ממש מאיר ביסוד ז"א.

ולפי כתבי האריז'ל, הטעם הוא שיסוד אבא מסתיים ביסוד ז"א. נמצא שבחינת היו"ד העליונה, שהיא אבא עצמו, מאירה ביסוד ז"א.

לפי כתבי האריז'ל, יסוד אבא, שהוא חכמה, נמשך עד יסוד ז"א. לכן היו"ד העליונה, אבא עצמו, מאירה בתוך יסוד ז"א.

ולכן נק' יסוד ז"א גי' יו"ד. וזהו גי' ענין היו"ד שנתוסף בפינחס בן אלעזר הכהן^{85, 86} עבור שקינא על פגם הברית

לכן גם יסוד ז"א נקרא יו"ד. וזהו גם עניינה של היו"ד שנוספה לשמו של פינחס בן אלעזר הכהן, משום שקינא על הפגם בברית,

לכן גם יסוד ז"א נקרא יו"ד. וזהו גם היו"ד שנוספה לשמו של פינחס בן אלעזר, משום שקינא על הפגיעה בברית.

כמ"ש בזוהר רי"פ פנחס (דרי"ג ע"ב ודרט"ו ע"ב ורל"ו ב') (ומזה ראייה דלא כפי המק"מ פ' ויחי) (דרל"ב)

כמו שכתוב בזוהר, בתחילת פרשת פינחס (דף רי"ג ע"ב, דף רט"ו ע"ב ורל"ו ע"ב). (ומכאן ראייה שלא כפירוש המקדש מלך בפרשת ויחי) (דף רל"ב)

הזוהר דן בכך בתחילת פרשת פינחס. אדמו"ר הזקן מציין שזו ראייה נגד פירוש המקדש מלך ל"היי" בפרשת ויחי.

כפי' יהי ע"ש וע"ש בהרמ"ז שהוא יו"ד של מילוי ה"י אחרונה דשם ע"ב שהוא בחי' יסוד אבא כו'. ועי' באד"ר (דקמ"ב):⁸⁷

בפירוש "יהי" — עיין שם. ועיין שם ברמ"ז, שזו היו"ד של מילוי הה"א האחרונה של שם ע"ב, שהיא בחינת יסוד אבא וכו'. ועיין באידרא רבא (דף קמ"ב).

הכוונה לרמ"ז שם, המסביר שהיו"ד היא היו"ד שבמילוי הה"א האחרונה של שם ע"ב, בחינת יסוד אבא; וכן לאידרא רבא.

32 וביאור הדברים הוא כמו שאנו רואים שהראיה מתפשטת ונמשכת למטה יותר מן חוש השמיעה. שחוש השמיעה אינו מתפשט

ביאור העניין הוא כפי שאנו רואים שהראיה מתפשטת ומגיעה למטה יותר מחוש השמיעה. שכן חוש השמיעה מגיע הביאור מתחיל מניסיון יומיומי: הראיה מגיעה למטה יותר מן השמיעה.

רק עד בחי' קול ודבור ששומע קול ודבור של חברו אבל לא יתפוס בחוש השמיעה את העשייה גשמית. משא"כ בראי' תופס ומשיג העשייה גשמית.

רק עד לבחינת קול ודיבור: האדם שומע את קולו ואת דיבורו של חברו, אך אינו יכול לתפוס בחוש השמיעה פעולה גשמית; ואילו בראייה הוא תופס ומשיג את הפעולה הגשמית.

השמיעה מגיעה רק לקול ולדיבור; אי אפשר לשמוע מעשה גשמי. הראייה, לעומת זאת, תופסת את הפעולה הגשמית עצמה.

33 והיינו דלפי שהראיה שרשה מבחי' חכמה כמו שנק' החכמים עיני העדה. שהיא למעלה מבחי' הבינה שמשם שרש השמיעה ע"כ נשפלת למטה יותר.

כלומר, מכיוון ששורש הראייה הוא בבחינת חכמה, שעל החכמים נאמר שהם "עיני העדה", והיא למעלה מבחינת בינה, שממנה נמשך שורש השמיעה — לכן היא יורדת למטה יותר.

הראייה מושרשת בחכמה, ולכן החכמים נקראים "עיני העדה", ואילו השמיעה מושרשת בבינה. מכיוון שחכמה גבוהה יותר, היא יכולה לרדת למטה יותר.

משא"כ בכח השמיעה הנמשך מבינה להיות נשפל כ"כ למטה. שכל הגבוה יותר יכול להשפיל א"ע למטה יותר ולכן יסוד אימא מסתיים בחזה ואינו נמשך בנה"י דז"א.

אך לא כך כוח השמיעה, הנמשך מבינה, שיירד נמוך כל כך. שכן ככל שהבחינה גבוהה יותר, כך היא יכולה להשפיל את עצמה למטה יותר. לכן יסוד אמא מסתיים בחזה ואינו נמשך לנה"י דז"א;

השמיעה, שמקורה בבינה, אינה יכולה לרדת נמוך כל כך, משום שככל שהבחינה גבוהה יותר, כך היא יכולה לרדת למטה יותר. לכן יסוד אמא, בחינת בינה, מסתיים בחזה דז"א ואינו מגיע לנה"י שלו.

אבל יסוד אבא נמשך עד יסוד ז"א כי נה"י דז"א זהו בחי' עשיי' שבאצ"י והמשכה זו א"א להיות כ"א ע"י יסוד אבא בחי' ראייה וכו'.

אבל יסוד אבא נמשך עד יסוד ז"א, שכן נה"י דז"א הם בחינת עשיה שבאצילות, והמשכה זו יכולה להיות רק באמצעות יסוד אבא, בחינת הראייה וכו'.

יסוד אבא, בחינת חכמה, מגיע עד יסוד ז"א. נה"י דז"א הם בחינת "עשיה" שבאצילות, ורק יסוד אבא, בחינת הראייה, יכול להגיע לשם.

34 וזהו ענין יהי שם כו' שלהיות ההשפעה בבחי' מלי הנק' שם ונק' ג"כ עשיי' שבאצ"י הוא ג"כ ע"י יו"ד דוקא שהוא בחי' יסוד ז"א שבו מאיר יסוד אבא.

וזהו ענין "יהי שם" וכו': כדי שההשפעה תהיה בבחינת מלכות, הנקראת "שם" וגם עשייה שבאצילות, היא עוברת דווקא דרך יו"ד, שהיא בחינת יסוד של ז"א, שבו מאיר יסוד אבא.

זהו פירוש "יהי שם": כדי שההשפעה תגיע למלכות, הנקראת "שם" וגם עשייה שבאצילות, עליה לעבור דרך יו"ד, יסוד של ז"א, שבו מאיר יסוד אבא.

וזהו פי' יהי י"ה הם חוי"ב והיו"ד השני זהו צדיק יסוד עולם.⁸⁸ ועיין עוד בזוהר ח"ג (דרל"ו ע"ב) מענין בחי' זו דיו"ד זה:⁸⁹

וזהו פירוש י"הי"י: יו"ד-ה"א הן חכמה ובינה, והיו"ד השנייה היא "צדיק יסוד עולם". ועיינו עוד בזוהר, חלק ג' (רלו ע"ב), בעניין בחינה זו של היו"ד.

כלומר, י"הי"י פירושו יו"ד-ה"א, חכמה ובינה, ולאחריהן יו"ד שנייה, שהיא "צדיק יסוד עולם". לעיון נוסף בעניין יו"ד זו ראו בזוהר.

35 והנה כשהמלי' מקבלת גילוי זה דבחי' יו"ד. אז נעשית מדל"ת ה'. ולכן לפי' מובן ג"כ

והנה, כאשר מלכות מקבלת גילוי זה של בחינת יו"ד, היא נעשית מדל"ת לה"א. ולפי זה מובן גם

כאשר מלכות מקבלת את היו"ד הזאת, היא משתנה מדל"ת לה"א. הדבר מסביר גם את "המגביה".

פי' המגביהי שעליית המלי' במלי' דא"ס הוא ג"כ ע"י יו"ד שבתוך הה"א שהוא מה שנמשך לה הארה מאו"א"ס וכמבוי"ל שכל עלייה הוא ע"י המשכה תחלה מלמעלה

פירוש "המגביהי": עליית מלכות אל מלכות דאין סוף נעשית גם היא באמצעות היו"ד שבתוך הה"א, שהיא ההארה הנמשכת אליה מאור אין סוף. וכפי שהתבאר לעיל, כל עלייה נעשית תחילה באמצעות המשכה מלמעלה.

מלכות עולה אל מלכות דאין סוף באמצעות היו"ד שבתוך הה"א — הארה מאור אין סוף הנמשכת אליה. כפי שהתבאר לעיל, כל עלייה תלויה בהמשכה מוקדמת מלמעלה.

והנה בחי' יו"ד זה שבתוך ה' שנמשך ע"י המצוה זהו בחי' פתילה הנמשך לתוך הנר כמ"ש בזוהר פי'⁹⁰ פנחס⁹¹ (דרי"ט ע"א) ובמק"מ כיון דאתאחד פתילה⁹² כו'

והנה, בחינת יו"ד זו שבתוך הה"א, הנמשכת על ידי המצווה, היא בחינת הפתילה הנמשכת אל תוך הנר, כפי שכתוב בזוהר, פרשת פנחס (דף רי"ט ע"א), ובמקדש מלך: "כיון דאתאחד פתילה" וכו'.

היו"ד שבתוך הה"א, הנמשכת על ידי המצווה, היא הפתילה הנמשכת אל תוך הנר, כפי שאומר הזוהר על פרשת פנחס: "כיון דאתאחד פתילה".

וע"י המשכה זו נעשה כח עליי' המלי' לשרשה. וע' בזוהר רי"פ צו ע"פ זאת תורת העולה⁹³ כו'.

ובאמצעות המשכה זו נוצר הכוח למלכות לעלות אל שורשה. ועיינו בזוהר, בתחילת פרשת צו, על הפסוק "זאת תורת העולה" וכו'.

המשכה זו נותנת למלכות את הכוח לעלות אל שורשה. הזוהר בתחילת פרשת צו מובא כאן להמשך הדיון, על "זאת תורת העולה" — הקרבן ששמו מציין את מה שעולה.

וזהו פ"י המגביהי שהמצוה היא בחי' פתילה ונר המעלה נפש השכלית כמו שלמעלה עליית שם ב"ן ע"י היו"ד דע"ב הנמשך ע"י המצוה כנ"ל.^{94, 95, 96}

וזהו פירוש "המגביהי": המצוה היא בחינת פתילה ונר המעלים את הנפש השכלית, כפי שלמעלה עליית שם ב"ן נעשית באמצעות היו"ד של שם ע"ב, הנמשכת על ידי המצוה, כנזכר לעיל.

נמצא שפירוש "המגביהי" הוא שהמצוה היא פתילה ונר המעלים את הנפש השכלית, כשם שלמעלה שם ב"ן עולה באמצעות היו"ד של שם ע"ב, הנמשכת על ידי המצוה.

קטע 8 • 361-38

לשבת: ישיבה כמלך

36 ועמ"ש בפי' שלח⁹⁷ ע"פ והיה לכם לציצית⁹⁸ בענין אש יו"ד ואש ה"א. וענין לשבת פ"י שעלייה זו של ועיינו במה שנכתב בפרשת שלח על [הפסוק] "והיה לכם לציצית", בענין אש יו"ד ואש ה"א. והענין של "לשבת" פירושו שעלייה זו של

הקטע שבסוגריים המרובעים מסתיים בהפניה למאמר בפרשת שלח על ציצית, העוסק ב"אש של יו"ד" וב"אש של ה"א" (אש בתוספת יו"ד יוצרת "איש", ובתוספת ה"א — "אשה"). כעת המאמר עובר למילה "לשבת", שהיא המילה הבאה בפסוק.

המלי' דאצי' במלי' דא"ס הוא כדי להמשיך אור וחיות להיות התהוות בחי' מלי' בבחי' ישיבה וישב ה' מלך לעולם.⁹⁹

המלכות דאצילות אל מלכות אין סוף נועדה להמשיך אור וחיות, כדי שמדרגת המלכות תתהווה באופן של ישיבה: "וישב ה' מלך לעולם".

עליית מלכות דאצילות אל מלכות אין סוף נועדה להמשיך אור וחיות, כדי שהמלכות תתהווה במצב של ישיבה, כדוגמת "וישב ה' מלך לעולם".

כי ישיבה ומלכות הכל בחי' אחת כי אין ישיבה בעזרה¹⁰⁰ אלא למלכות בית דוד בלבד.

כי ישיבה ומלכות הן עניין אחד, שהרי "אין ישיבה בעזרה אלא למלכות בית דוד בלבד".

ישיבה ומלכות הן עניין אחד: הגמרא מלמדת שרק מלכי בית דוד רשאים לשבת בעזרה.

37 וכן ארז"ל באשה קראו מושב¹⁰¹ כי ישיבה היא ירידה והשפלה בבחי' אחוריים. וכן תפלה ש"י שהיא מלי' היא מיושב.

וכך גם אמרו חז"ל שלגבי אישה נאמר "מושב", שכן ישיבה היא ירידה והשפלה בבחינת אחוריים. וכך גם תפילין של יד, שהן כנגד מלכות, [מניחים] בישיבה.

חז"ל מציינים שלגבי אישה משתמשים במילה "מושב"; המאמר מסביר שישיבה היא ירידה והשפלה בבחינת אחוריים. כך גם תפילין של יד, המקבילות למלכות, מונחות בישיבה.

והיו"ד שברצועת תפלה ש"י זהו ענין יו"ד הנ"ל. ועו"ל פי המגביהי לשבת כי המלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב.^{102, 103}

והיו"ד שברצועה של תפילין של יד היא ענין היו"ד שהזכרה לעיל. ועוד אפשר לומר שפירוש "המגביהי לשבת" הוא: "המלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב".

הקשר דמוי היו"ד שברצועה של תפילין של יד הוא אותה יו"ד שנדונה לעיל. פירוש נוסף ל"המגביהי לשבת" עולה מן המדרש: "המלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב".

38 ופי' אגוסטוס היינו מלך המלכים. והיינו כשהמל' מקבלת ממל' דא"ס בחי' ממ"ה ע"ז ארז"ל המשל אגוסטוס יושב כו'.

פירוש "אגוסטוס" הוא מלך המלכים. כלומר, כאשר מלכות מקבלת ממלכות דאין סוף את הבחינה של מלך מלכי המלכים, על כך אמרו רבותינו ז"ל במשל: "אגוסטוס יושב" וכו'.

אגוסטוס מסמל את מלך המלכים. כאשר מלכות מקבלת ממלכות דאין סוף את הבחינה של מלך מלכי המלכים, היא "יושבת", כפי שמתואר במשל של המדרש על אגוסטוס היושב.

וזהו המגביהי דוקא לשבת שע"י עלייה הנ"ל נעשה בחי' יושב ה' מלך לעולם¹⁰⁴ כו' וישיבה זו היא שלא יהיו רגליה יורדות¹⁰⁵ כו'.

וזהו "המגביהי לשבת" דוקא: באמצעות העלייה האמורה נעשית הבחינה של "יושב ה' מלך לעולם" וכו'. וישיבה זו היא באופן ש"רגליה" אינן "יורדות" וכו'.

"המגביהי לשבת" פירושו אפוא שבאמצעות העלייה ה' יושב כמלך לעולם". ישיבה זו היא באופן ש"רגליה" אינן "יורדות" — לשון הלקוחה ממשי.

כי היושב על הכסא משפיל גופו אבל מגביה רגליו מן הארץ וזהו והארץ הדום רגלי¹⁰⁶ כו'.

שהרי היושב על הכיסא משפיל את גופו, אך מגביה את רגליו מן הארץ; וזהו "והארץ הדום רגלי" וכו'.

מי שיושב על כיסא משפיל את גופו, אך מרים את רגליו מעל הארץ; וזה פירוש "הארץ היא הדום לרגלי". ישיבה כזו משלבת הנמכה והגבהה בעת ובעונה אחת.

קטע 9 • 39

"המשפילי לראות"

39 וביאור הדברים מבואר במ"א ע"פ אז ישיר.^{107, 108} ואח"כ המשפילי לראות¹⁰⁹ זהו בחי' ותורה אור והוא המשכת אוא"ס ממלי דא"ס בשמים תושב"כ.

ביאור הדברים מבואר במקום אחר, על הפסוק "אז ישיר". ואחר כך, "המשפילי לראות": זו הבחינה של "ותורה אור", והיא המשכת אור אין סוף ממלכות דאין סוף "בשמים" — תורה שבכתב;

הביאור המלא נמצא במאמר על "אז ישיר". הפסוק ממשיך במילים "המשפילי לראות", וזהו "ותורה אור": אור אין סוף הנמשך ממלכות דאין סוף "בשמים", כלומר תורה שבכתב.

ובארץ תושבע"פ דכמו דארץ מקבלת משמים כמ"ש למטר השמים תשתה מים.¹¹⁰ כך תושבע"פ מקבלת מתושב"כ כדאמרינן מנא הני מילי דאמר קרא¹¹¹ כו'

"ובארץ" — תורה שבעל פה. כשם שהארץ מקבלת מן השמים, ככתוב: "למטר השמים תשתה מים", כך תורה שבעל פה מקבלת מתורה שבכתב, כפי שאנו אומרים: "מנא הני מילי? דאמר קרא" וכו'.

"ובארץ" היא תורה שבעל פה. כשם שהארץ שותה ממטר השמים, כך תורה שבעל פה מקבלת מתורה שבכתב, כפי שהתלמוד שואל פעמים רבות: "מנא הני מילי? דאמר קרא".

לראות היינו ליראות ר"ל שיהא גילוי אוא"ס ממש בשמים ובארץ שהן תושב"כ ותושבע"פ דבר ה' למעלה מגילוי בחי' אור האהבה מנפש אלקית שנק' ג"כ אור כנ"ל.

"לראות" פירושו "ליראות"; כלומר, שתהיה התגלות של אור אין סוף ממש "בשמים ובארץ", שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה — דבר ה' — למעלה מגילוי בחינת אור האהבה שבנפש האלקית, שגם הוא נקרא אור, כנזכר לעיל.

"לראות" נקרא כאן "ליראות": אור אין סוף עצמו מתגלה בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שהן דבר ה'. גילוי זה נעלה מגילוי אור האהבה שבנפש האלקית, שגם הוא נקרא אור.

אך שהוא נמשך מבחי' שמיעה והתבוננות בלבד כמ"ש שמע ישראל¹¹² כו' ואהבת כו' ובכל מאדך.¹¹³

אך הוא נמשך מבחינת שמיעה והתבוננות בלבד, ככתוב: "שמע ישראל" וכו', "ואהבת" וכו', "ובכל מאדך".

אהבה זו נמשכת רק משמיעה ומהתבוננות, כפי שנאמר: "שמע ישראל... ואהבת... ובכל מאדך".

אבל בחיי ותורה אור זהו בחיי המשפילי לראות. פי' לראות בבחי' ראייה וגילוי ממש עין בעין יראו¹¹⁴ וגוי:¹¹⁵

אבל הבחינה של "ותורה אור" היא בחינת "המשפילי לראות". פירושו "לראות" בבחינת ראייה וגילוי ממש, "עין בעין יראו" וגוי.

"ותורה אור", לעומת זאת, היא בחינת "המשפילי לראות": גילוי ישיר כראייה ממש, "עין בעין יראו".

בעבודה

המאמר מפיק גם לקחים בעבודת ה'. הנשמה יורדת לגוף כדי להגיע לאהבה שלמעלה ממידתה, "בכל מאדך", שרק תשובה בעולם הזה מעוררת. המצוות מזככות את השכל ואת החפצים הגשמיים שבהם משתמשים — קלף התפילין ומטבעות הצדקה — עד שהם נעשים אור. יש ללמוד תורה בביטול, כדי שדבר ה' ידבר דרכה, ולהתעטף בטלית ולהניח תפילין לפני התפילה, כדי שהאור המקיף יוכל להעלות את הנשמה.

שאלות לשיחה

1. מדוע השמן, ששורשו בתוהו, נעשה לאש, ואילו התפילה, הנפש האלקית, אינה נעשית לאש? מה הדבר מלמד על תכלית ירידת הנשמה לגוף?
2. באיזה מובן האהבה של "בכל מאדך" אינה מוגבלת, אם המאמר אומר שהיא מוגבלת באמת? כיצד אהבה מוגבלת יכולה להמשיך את אור אין סוף הבלתי מוגבל באמת?
3. כיצד ההשוואה בין אש למים מסבירה מדוע ה' נמשל לאש, ומדוע הבריאה אינה משנה אותו?
4. מדוע מתעטפים בטלית ומניחים תפילין לפני התפילה, ומדוע נוסח התפילה זהה מדי יום, בעוד שלימוד התורה צריך להיות חדש?
5. מה ההבדל בין אהבה הבאה משמיעה ומהתבוננות לבין הגילוי של "התורה היא אור", שנמשל לראייה?

מקורות והפניות

הערות

ע"פ שמואל-ב יד, ב.

6 ביאור על הני"ל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערות קה"ת

נמצא בכרך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ כמו שנדפס כאן, וניתוסף שם ב' הגהות שלא נדפסו ונתוספו כאן. בכרך 1135. 17. 755 רשום "(הנאמרים בשבת חנוכה תקס"ז)".

7 תקוע אלפא לשמן

המשנה מונה את תקוע כמקום הראשון במעלה להפקת השמן למנחות שבמקדש.

Menachot 85b:11-12 מנחות פ"ה ב:י"א-י"ב

מתני' תקוע אלפא לשמן אבא שאול אומר שניה לה רגב בעבר הירדן כל הארצות היו כשרות אלא מיכן היו מביאין אין מביאין לא מבית הזבילים ולא מבית השלחים ולא מן מה שזרע ביניהם ואם הביא כשר אין מביאין אנפקטן ואם הביא כשר אין מביאין מן הגרגרין שנשרו במים ולא מן הכבשים ולא מן השלוקים ואם הביא פסול:

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערות קה"ת

מנחות פה, ב (במשנה).

3 פסקה

8 שמן הטוב ושמן המשחה

הוזהר על ויקרא מפרש את "השמן הטוב" שבפסוק כשמן המשחה הקדוש, הנמשך מעתיקא קדישא ויורד לראשו ולזקנו של המלך.

Zohar, Vayikra 13:97-16:104 ספר הזהר, ויקרא י"ג:ז-ט"ז:ק"ד

The verse continues: "It is like the precious oil upon the head that ran down upon the beard." This is the oil of the anointing of holiness which streams forth from the Ancient Holy One and which is found in that supernal stream which gives to the children the wherewithal to kindle the lights. That oil trickles on to the head of the King and from the head to the holy and venerable beard, and from there it streams on to all the garments of splendour in which the ... King

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

9 שמן הטוב ושמן המשחה

הוזהר על פרשת אמור, המקום השני שאדמו"ר הזקן מביא כמקור לכך ששורשו של השמן הקדוש הוא בחכמה העליונה.

Zohar, Emor 2:6-3:12 ספר הזהר, אמור ב:ר-ג:י"ב

10 כשמן הטוב

השמן הטוב שעל הראש יורד על זקנו של אהרן; אדמו"ר הזקן מיישם זאת על השמן ששורשו בחכמה הקדושה.

Psalms 133:2 תהילים קל"ג:ב

כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל־הַזָּקֵן וְזֶמַּן אֶהְרֹן שִׁירֵד עַל־פִּי מְדוּתָיו:

It is like the precious oil upon the head, Coming down upon the beard; Even Aaron's beard, That cometh down upon the

1 פסקה

1 ביאור על הני"ל

ההערה מספרת שביאור זה נמצא בכרך כתביהיד (buch) 1135, בכתב ידו של הצמח צדק עצמו, כפי שנדפס כאן; מופיעות בו שתי הגהות שלא נדפסו קודם לכן, והן נוספו במהדורה זו.

הערות קה"ת

נמצא בכרך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ כמו שנדפס כאן, וניתוסף שם ב' הגהות שלא נדפסו ונתוספו כאן. בכרך 1135. 17. 755 רשום "(הנאמרים בשבת חנוכה תקס"ז)".

2 פסקה

2 המגביהי לשבת

הפסוק מהמאמר הקודם, "המגביהי לשבת"; ביאור זה מסביר את הדיון בו.

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה

מִי כֵּה אֱלֹקֵינוּ הַמִּגְבִּיִּי לְשָׁבֹת:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 האי מ"ש בפרדס

ב"40, במאמר הבא של מקץ, חוזר עניין המנורה: האור נוצר כשהוא נאחז בדבר גשמי, והדלקת הנרות פירושה המשכת האור באמצעות עבודת האדם, כדי שייאחז בפתילה. הקטע קושר זאת לנפש הבהמית כשהיא מתהפכת, ששורשה גבוה מאוד.

הערות קה"ת

ראה גם לקמן מ, ד. קי, ד. לקו"ת שלח מב, א. אוה"ת פי תצוה ע' אתקס.

4 בעל המזמור אומר שה' עשה את כל הדברים בחכמה; אדמו"ר הזקן מסיק מכך שהחכמה מלוכשת בכל דבר, ולכן אפשר להפיק שמן מכל דבר.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מִה־רַבּוֹ מַעֲשֵׂי־ה' כָּל־בְּחִמָּה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָה:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 אשה חכמה מתקוע

יואב שולח לתקוע ומביא משם אישה חכמה; אדמו"ר הזקן קושר את חכמתה לשמן של תקוע.

II Samuel 14:2 שמואל ב י"ד:ב

וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוּעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם אִשָּׁה חַכְמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאַבְּלִי־נָא וְלִבְשִׁי־נָא בְּגָדֵי־אֲבָל וְאַל־תְּסוּכִי שֶׁמֶן וְהָיִיתָ כְּאִשָּׁה זֶה יָמִים רַבִּים מֵתְאַבֶּלֶת עַל־מֵת:

And Joab sent to Tekoa, and fetched thence a wise woman, and said unto her: 'I pray thee, feign thyself to be a mourner, and put on mourning apparel, I pray thee, and anoint not thyself with oil, but be as a woman that had a long time mourned for the dead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערות קה"ת

ישעיה מד, ו.

16 ענין רב יהודה . . בנזיקין

הגמרא מזכירה שבשנותיו של רב יהודה כל לימודם היה בסדר נזיקין.

Berakhot 20a:4 ברכות כ"א:ד'

... אי משום תנאי, בשני דרב יהודה פולי תנאי בנזיקין הוה, ואנו קא מתנינן שיתא סדרי. וכי הוה מטי רב יהודה בעוקצין, האשה שכוּכַשַת ירק בקדירה, ואמרי לה זיתים שְכַכְשון בְּטַרְפִּיהוּן טְהוּרִים, אָמַר: הַיּוֹת דְּרַב וְשִׁמְוֶאל קָא חֲזִינָא הָכָא. ואנו קא מתנינן בעוקצין תליסר מתיבתא, ואילו רב יהודה כי הוה שליף חד מְסֻאֲנִיָּה, אָתִי מְטָרָא, ואנו קא מְצַעְרִינוּ נִפְשֵׁינוּ וּמְצָנָח קא צִוְּחִינוּ, וְלִית דְּמַשְׁגַּח בּוּ.

Rab Pappa asked Abbai : How were our predecessors different from us that miracles occurred for them but not for us? Is it a question of learning ? In the time of Rab Judah, their whole study was limited to the Order "Damages," whereas we study the six Orders; and when Rab Judah reached the paragraph in Mishnah 'Uksin : "If a woman presses vegetables in a pot" (some declare it was the paragraph : "Olives which are pressed with their leaves are clean"), he said, "We ... see here the

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות כ, א. באוה"ת שבועות ע"פ מציין לכאן.

17 ישת חשך סתרו

הי "שם חושך סתרו"; אדמו"ר הזקן מחיל זאת על כתר, שהוא נסתר ונקרא חושך.

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁךְ סִתְרוֹ סִבְיֹבוֹתָיו סָכְתוֹ חֲשֻׁכְתֵּימַיִם עָבִי שְׁחָקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים יח, יב.

18 ראשית חכמה

"ראשית חכמה יראת ה'"; אדמו"ר הזקן מפרש את "ראשית חכמה" כראשית הגילוי.

Psalms 111:10 תהילים קי"א:י

רִאשִׁית חֻכְמָה יִרְאֵת ה' שְׁכָל טוֹב לְכָל־עֹשִׂיהֶם תִּהְיֶה עֹמֶדֶת לְעַד:

The fear of the L-RD is the beginning of wisdom; A good understanding have all they that do thereafter; His praise endureth for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיא, י.

19 שו"ה שאינו מושג — בזהר פ' בראשית (דל"ב ע"א) . וגם לכן

כתב יד 17 מוסיף כאן: אף שכתר נקרא חושך עבורנו מפני שאינו נתפס, ביחס לאור אין סוף הוא חושך כפשוטו, שכן האור כפי שהיה לפני הצמצום אינו מאיר אפילו בכתר, כידוע מעץ חיים, אלא באמצעות הצמצום והחלל הפנוי.

הערת קה"ת

collar of his garments;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלג, ב.

11 וכמ"ש בזהר ויקרא ופ' אמור

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ז, ב. פח, ב.

12 שו"ה בחי — חכמה שבשכל אנושי

ההערה אומרת שמילים אלה מופיעות כפי שנדפסו בכתב ידו של הצמח צדק, וכי בכתביו 17 ו-755 נוספה פסקה: גם שמן זית הוא מנוגה, ורק שמן המשחה נמשך מן החכמה העליונה הנמשכת מעתיק, כך ש"השמן שלמטה הוא מחכמה דקליפת נוגה".

הערת קה"ת

בגותיות הצ"צ. ובבוכ 17. 755 נוסף: "אצ"ל סתם שמנים כמו שמן אגוזים שמן צנונות כר אלא אפי' שמן זית נלקח מבחי נוגה שהרי ארז"ל שהזית משכח תלמודו של עי שנה, והשכחה היא מקום הקליפות, ושמן זית שמחזיר תלמודו של עי שנה זהו לפי שהוא בירור מה שנתברר מק"נ מבחי הזית כר, והיינו דוקא למי שיוכל לברר ולהעלות, אבל עכ"פ הוא נלקח מבחי ק"נ. רק בשמן המשחה נמשך מבחי ח"ע הנמשך מע"ק כמ"ש בזהר, ולזה חייבים כרת על העושה כמתכונתה כי מה האדם שיבוא אחרי המלך להתדמות כר. נמצא היוצא לנו מהקדמה זו שהשמן שלמטה זהו מבחי חכמה דק"נ".

4 פסקה

13 ותורה אור

"כי נר מצווה ותורה אור": הפסוק שאת חלקו השני מבארת ההקדמה השנייה.

Proverbs 6:23 משלי ו':כ"ג

כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ יָמִים תּוֹכַחֲת מוֹסֵר:

For the commandment is a lamp, and the teaching is light, And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 הנו בתחלת ספר עה"ח

על הצמצום המתואר בתחילת ספר עץ חיים, ההערה מפנה לתוספות הנדפסות בלקוטי תורה על ויקרא, החל מדף 51ב.

הערת קה"ת

ראה בלקו"ת ויקרא בהוספות נא, ב ואילך.

6 פסקה

15 אני ראשון ואני אחרון

"אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלקים"; אדמו"ר הזקן מפרש זאת כשבלים שלפני הצמצום, אחריו ובאמצעו.

Isaiah 44:6 ישעיהו מ"ד:ו

כֹּה־אָמַר ה' מְלֹךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ ה' צָבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן וּמִבְלָעָדִי אֵין אֱלֹקִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בגימטרי עזיר או זרע בההוא היכל זרע זרעין לתקונא דיליה המשרייה
בגימטרי תקוין עם האותיות והמלה ודא מם רבתי) ואתעבידת עזקא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

26 חטי קרדנייתא

בתלמוד נזכרים "חטי קרדנייתא", סוג של חיטה; אדמו"ר הזקן גוזר את
המונח "בוצינא דקרדנייתא" ממילה זו ואומר שהוא מציין עמעום ושחרות.

Pesachim 7a פסחים ז'

הערת קה"ת

פסחים ז, א.

27 ונשגב ה' לבדו

"ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (נאמר שוב ב'2:17); אדמו"ר הזקן מחיל זאת
על "אני אחרון", הגילוי העתידי.

Isaiah 2:11 ישעיהו ב':י"א

עיני גבהות אדם שפל ושח רום אנשים ונשגב ה' לבדו ביום ההוא:

The lofty looks of man shall be brought low, And the haughtiness of men shall be bowed down, And the L-RD alone shall be exalted in that day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיה ב, יא. יז.

פסקה 7

28 מגלה עמוקות מני חשך

ה' מגלה דברים עמוקים מתוך החושך; אדמו"ר הזקן מחיל זאת על
התורה, המגלה את מה שהצמצום מסתיר.

Job 12:22 איוב י"ב:כ"ב

מגלה עמוקות מני חשך ויצא לאור צלמות:

He uncovereth deep things out of darkness, And bringeth out to light the shadow of death.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 ממעמקים קראתיך הוי"ה

"ממעמקים קראתיך, הוי"; מובא לצד הפסוק מאיוב, לעניין גילוי שבא מן
המעמקים.

Psalms 130:1 תהילים ק"ל:א

שיר המעלות ממעמקים קראתיך הוי

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 לא שנית

"כי אני ה' לא שנית"; אור אין סוף שבחכמה הוא כפי שהיה לפני הצמצום.

Malachi 3:6 מלאכי ג':ו

כי אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא קלי'תם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בנוך 17 נוסף: "אך אע"פ שאצלינו נק' הכתר חושך לפי שאינו מושג אבל
לגבי אור אי"ס ב"ה נק' הכתר חושך כפשוטו לפי שאין מאיר ומתגלה האור
פי' כי האור זהו אור אי"ס ב"ה כמו שהוא לפני הצמצום ובחי' זו אינו מאיר
כלל אפילו בהכתר כנודע בע"ה רק ע"י צמצום ומקום פנוי": ולכן נק'
הכתר. בענין כתר שנק' חושך — ראה לקו"ת צו טו, ד.

20 ע"פ שחורה אני

ההערה מאתרת את מראה המקום שבגוף הטקסט, המאמר על "שחורה אני
ונאוה", בלקוטי תורה על שיר השירים (ד' ע"א); לפי גוף הטקסט, הוא
עוסק בתורה שניתנה כאש שחורה על גבי אש לבנה.

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש ד, א.

21 שחורה אני

"שחורה אני ונאוה": פתיחת המאמר שאליו מפנה אדמו"ר הזקן את הקורא
בעניין התורה כאש שחורה על גבי אש לבנה.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א':ה'

שחורה אני ונאוה בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 נק' הכתר חשך שהוא העלם לאו"ס

הוזהר, בראשית, שאדמו"ר הזקן מצטט כדי לבאר שכתר נקרא חושך. הוא
דורש את הפסוק "מגלה עמוקות מני חושך": המדרגות העליונות הנסתרות
מתגלות רק מתוך אותו חושך.

Zohar, Bereshit 36:352-37:361 ספר הזהר, בראשית ל"ו:שנ"ב-
ל"ז:שס"א

23 קו המדה בוצינא דקרדוניתא

תחילת תיאור הבריאה בוזהר, שם בוצינא דקרדוניתא חורט באור העליון
בראשית רצונו של המלך.

Zohar I, 15a זח"א טו, א

Zohar III, 48b זח"א מח, ב

הערת קה"ת

זח"א טו, א. זח"ג מח, ב. רצב, ב. ובת"ז ריש תי' ה: בוצינא דקרדוניתא כד
מדיד משיחא. וראה לקמן קו, ד. וראה באוה"ת שלח ע' תצג. ביאוה"ז
לאדהאמ"צ ט, א. שער היחוד פי"ד. ביאוה"ז להצ"צ כרך א ע' שכו.

24 בוצינא דקרדוניתא

באדרא זוטא יוצא ניצוץ מתוך הבוצינא דקרדוניתא, אחד המקומות שבהם
הערת קה"ת מביאה את המונח.

Zohar, Idra Zuta 24:113-27:121 ספר הזהר, האדרא זוטא כ"ד:ק"ג-
כ"ז:קכ"א

25 בוצינא דקרדוניתא

בתיקונים מדובר על הבוצינא דקרדוניתא "בשעה שהיא מודדת את המידה",
וכך נקשר המונח לקו המידה, כפי שעושה אדמו"ר הזקן.

Tikkunei Zohar 19a:14-16 תיקוני הזהר י"ט א:י"ד-ט"ז

אלא בריש*הורמנותא דמלכא בוצינא דקרדוניתא כד מדיד משיחא. האי
נקודה נפיק מינה קו דסתים ניצוצא ההיא מחשבה כגוונא דא ס. האי
בקדמיתא איהי מ"ם סתימא. וכד אתפשט קו דאיהי ו' מן המדה איהי
אתפתחת ואתעבידת ב'. ודא בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה. וכד
איהי ס סתימא איהי מ"ם רבתא מלמרבח המשרה (ס"א למרב"ה

people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיה כה, ח.

36 ויקרם עליהם עור ובשר

בחזון יחזקאל מכוסות העצמות היבשות בגידים, בשר ועור; אדמו"ר הזקן מסיק מכך שגוף הקמים לתחייה הוא גשמי לחלוטין.

Ezekiel 37:8 יחזקאל ל"ז:ח'

וְרָאִיתִי וְהִנֵּה-עֲלֵיהֶם גְּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם:

And I beheld, and, lo, there were sinews upon them, and flesh came up, and skin covered them above; but there was no breath in them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 כמ"ש גבי עצמות דיחזקאל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

סי' לו.

38 נהנין מזיו השכינה בלי אכילה ושתייה

הגמרא אומרת שבעולם הבא אין אכילה ושתייה, והצדיקים מתענגים מזיו השכינה; אדמו"ר הזקן מחיל זאת על גופים גשמיים שקמים לתחייה.

Berakhot 17a:12 ברכות י"ז א:י"ב

מְרַגְלָא בַּפּוּמִיָּה דְּרַב: לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְ�תִיָּה וְלֹא פְרִיָּה וְרִבְיָה וְלֹא מִשָּׂא וּמִתָּן וְלֹא קִנְיָה וְלֹא שְׂנְאָה וְלֹא תַּחְרוּת, אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבִין וְעִסְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנִהְנִים מִזִּיּוֹ הַשְּׁכִינָה, שְׁנֵאמַר: "וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ".

It was a favourite saying of Rab : Not like this world is the world to come. In the world to come there is neither eating nor drinking; no procreation of children or business transactions; no envy or hatred or rivalry ; but the righteous sit enthroned, their crowns on their heads, and enjoy the lustre of the Shekinah; as it is said, "And they beheld G-d, and did eat and drink" (Exod. xxiv. II)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

39 עתידים צדיקים

הגמרא מלמדת שלעתיד לבוא יאמרו "קדוש" לפני הצדיקים, כפי שאומרים לפני ה'.

Bava Batra 75b בבא בתרא ע"ה ב

הערת קה"ת

ב"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

פסקה 9

40 רבי שמעון בן יוחאי שהיתה תורתם אומנתם

בתלמוד נאמר שמי שתורתם אומנותם, כמו רבי שמעון בר יוחאי וחבריו, מפסיקים את לימודם לקריאת שמע, אך לא לתפילה.

Shabbat 11a:8 שבת י"א א:ח'

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא לקה רישא אין מפסיקין? סיפא אָתָאן לְדַבְרֵי תוֹרָה. דְּתַנְיָא: חֲבֵרִים שְׁהִיוּ עוֹסְקִין

31 יהי אור זו חכמה

י"ה אור" של היום הראשון, שאדמו"ר הזקן מזהה עם חכמה.

Genesis 1:3 בראשית א:ג'

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר:

And G-d said: 'Let there be light.' And there was light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית א, ג. ראה לקו"ת בהעלותך לד, ג. והערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בספר המאמרים תש"ד ע' 22.

32 שו"ה אור — אדם גדול מאד

כתב יד 17 מוסיף במשפט הזה על רב יהודה את המילים הארמיות "לית דין בר נש" — "זה אינו אדם [רגיל]".

הערת קה"ת

בבב"ד 17 נוסף: "לית דין בר נש".

33 עמוס מכנה את יום ה' "חושך ולא אור"; אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי כדי לתאר את הבחינות המדורות של השתלשלות העולמות.

Amos 5:18 עמוס ה':י"ח

הוֹי הַמְתַּאֲוִים אֶת־יְוִם ה' לְמָה־זֶּה לָכֵם יוֹם ה' הוּא־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אֹר:

Woe unto you that desire the day of the L-RD! Wherefore would ye have the day of the L-RD? It is darkness, and not light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 8

34 ארבעה אבות נזיקין

פתיחת מסכת נזיקין: יש ארבעה אבות נזיקין. אדמו"ר הזקן רואה בהם את מקום הקליפות.

Mishnah Bava Kamma 1:1 משנה בבא קמא א:א'

אַרְבַּעָה אֲבוֹת נִזְקִין, הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמִּכְעָה וְהַהֲבֵעַר. לֹא הָרִי הַשּׁוֹר כְּהָרִי הַמִּכְעָה, וְלֹא הָרִי הַמִּכְעָה כְּהָרִי הַשּׁוֹר. וְלֹא זֶה וְזֶה, שֵׁשׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים, כְּהָרִי הָאֵשׁ, שְׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. וְלֹא זֶה וְזֶה, שְׂדֵרְכָן לִילָךְ וְלִהְיֹק, כְּהָרִי הַבּוֹר, שְׁאֵין דִּרְכּוֹ לִילָךְ וְלִהְיֹק. הַצֵּד הַשּׁוֹה שֶׁבָּהֶן, שְׂדֵרְכָן לִהְיֹק וּשְׂמִירְתָּן עָלֶיהָ. וּבְשִׁהְיָהָ, חָב הַמִּזְיק לְשֵׁלֶם תְּשִׁלוּמֵי נֹק בְּמִיטְבַּת הָאֶרֶץ:

There are four primary causes of injury: the ox and the pit and the crop-destroying beast and fire. [The distinctive feature of] the ox is not like [that of] the crop-destroying beast, nor is [the distinctive feature of] either of these, which are alive, like [that of] fire, which is not alive; nor is [the distinctive feature of] any of these, whose way it is to go forth and do injury, like [that of] the pit, whose way it is not to go forth ... and do injury. What they have

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

35 בלע המות לנצח

הנבואה שה' יבלע את המוות לנצח, החלה כאן על תקופת תחיית המתים.

Isaiah 25:8 ישעיהו כ"ה:ח'

בִּלְעַ הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה אֲדִינִי ה' דְּמָעָה מֵעַל כְּלִפְנִים וְחָרַפְתָּ עֲמוֹ יְסִיר מֵעַל כְּלִי־הָאֶרֶץ כִּי ה' דָּבַר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His

בעניין האור שלמעלה ממידה.

Job 11:9 איוב י"א:ט'

אַרְכָּהּ מֵאַרְצֵי מִדְּהָ וּרְחֲבָהּ מִנִּיָּם:

The measure thereof is longer than the earth, and broader
than the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב י"א, ט.

46 מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ

יצחק מברך את יעקב בטל השמים ובשמני הארץ, המתפרשים כאן כמקרא ומשנה.

Genesis 27:28 בראשית כ"ז:כ"ח

וַיִּתֵּן-לָהּ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:

So G-d give thee of the dew of heaven, And of the fat places
of the earth, And plenty of corn and wine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 13

47 נר הוי"ה נשמת אדם

"נר ה' נשמת אדם": הנר הראשון — הנשמה.

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל-חֲדָרֵי-קֶטָן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the
inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 כי נר מצוה ותורה אור

"כי נר מצוה ותורה אור": הנר השני — המצווה.

Proverbs 6:23 משלי ו':כ"ג

כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹרֵךְ וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר:

For the commandment is a lamp, and the teaching is light,
;And reproofs of instruction are the way of life

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 נה"א . . שהיא אי"צ תיקון

בתניא, פרק ל"ז, בשם עץ חיים, נאמר שהנשמה עצמה אינה זקוקה כלל לתיקון, וירדה והתלבשה בעולם הזה רק כדי להמשיך אור ולתקן את הנפש החיונית ואת חלקה בעולם.

הערת קה"ת

תניא פרק לז בשם ע"ח. וראה בליקוט פ"י שם.

50 יעקב חבל נחלתו

"יעקב חבל נחלתו": הנשמה כחבל, כמו פתילה, הקשורה לה.

Deuteronomy 32:9 דברים ל"ב:ט'

כִּי חֵלֶק HAVAYAH עֲמוֹ יַעֲקֹב חֵבֶל נַחֲלָתוֹ:

For the portion of the L-RD is His people, Jacob the lot of
His inheritance

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בתורה — מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן. אכל כגון אנו, מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסוקה 10

41 ויהי בישרון מלך

התורה מכנה את משה "מלך בישרון"; אדמו"ר הזקן משתמש בכך ביחס ללומד שהוא כמלך ולא כעבד.

Deuteronomy 33:5 דברים ל"ג:ה'

וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עַם יְחִיד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל:

And there was a king in Jeshurun, When the heads of the
people were gathered, All the tribes of Israel together

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 צאנה וראנה

"צאנה וראנה בנות ציון": הפסוק מן המאמר בפרשת בראשית שאליו מופנה הקורא.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֹאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלָמָה בְּעֶטְרָה שְׁעִטְרָהּ לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם
חֲתָנָתָהּ וּבְיוֹם שְׂמִיחַת לִבּוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king
Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath
crowned him in the day of his espousals, And in the day of
the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 11

43 ופתיל פשתים בידו וקנה המדה

יחזקאל רואה אדם ובידו חבל פשתן וקנה מדידה, בשער המקדש העתידי.

Ezekiel 40:3 יחזקאל מ':ג'

וַיְבִיֵּא אוֹתִי שֶׁמָּה וְהִנֵּה-אִישׁ מְרֹאָהוּ כְּמֹרְאָה נְהֻשֶּׁת וּפְתִיל-פִּשְׁתִּים בְּיָדוֹ
וּקְנֵה הַמֶּדָּה וְהוּא עֹמֵד בַּשַּׁעַר:

And He brought me thither, and, behold, there was a man,
whose appearance was like the appearance of brass, with a
line of flax in his hand, and a measuring reed; and he stood
in the gate

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 בוהר על פקודי, המצוטט כאן: לעיתים המידה היא קנה ולעיתים היא חבל, ולכן בחזון יחזקאל מופיעים גם חבל וגם קנה.

Zohar, Pekudei 25:234-26:246 ספר זוהר, פקודי כ"ה:רל"ד-כ"ו:רמ"ו

Now, there is a "measuring reed and a "measuring line". All
the measurements of Ezekiel were by the measuring reed,
whereas in the work of the Tabernacle all was measured by
the measuring line

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוקה 12

45 ארוכה מארץ מדה

צופר אומר שחכמת ה' ארוכה במידתה מן הארץ; אדמו"ר הזקן מביא זאת

51 כמ"ש באילן

ההערה מזהה את "האילן" המצוטט בטקסט כאילן הגדול של המקובל ר' מאיר הכהן פופרש, תרשים של מערכת העולמות הקבלית.

הערת קה"ת

"אילן הגדול" — להמקובל מאיר הכהן פאפרש.

52 נשמת אדם א' דם

ההערה מצטטת את הקדמת השלי"ה (21a) כמקור לקריאת "אדם" כא"דם.

הערת קה"ת

מבוא שערים ש"ה ח"ב פ"ה. שלי"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. ראה גם לקו"ת שה"ש כו, ב. ראה יהל אור ע' שנח.

53 נעוץ בתחלתו בסופן

בספר יצירה נאמר שלספירות "סופן נעוץ בתחילתו ותחילתו בסופן"; אדמו"ר הזקן מיישם זאת על מחזור הדם.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א"ז

עשר ספירות כלי מה נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

54 שמעקודים נקודים נעשה ברודים

חלומו של יעקב על הצאן שהיו עקודים, נקודים וברודים, "עקודים, מנוקדים ומנומרים"; הקבלה מכנה שלבים בעולמות על שמם.

Genesis 31:10 בראשית ל"א:

וַיְהִי בַעַת יַחַם הַצֹּאן וְאֶשָּׁא עֲיִנִּי וְאָרָא בְּחִלּוֹם וְהִנֵּה הָעֵתָדִים הָעֲלִים עַל-הַצֹּאן עֲקָדִים וְנֶקְדִּים וְנִבְרָדִים:

And it came to pass at the time that the flock conceived, that I lifted up mine eyes, and saw in a dream, and, behold, the he-goats which leaped upon the flock were streaked, speckled, and grizzled

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 בכל נפשך

"ואהבת את ה' אלקיך... בכל נפשך": הדרגה הראשונה, המדודה, של האהבה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 בכל מאדך

"בכל מאדך": הדרגה השנייה, הבלתי מוגבלת, של אהבה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

57 מאד פי' בלי גבול

ההערה מפנה ללקוטי תורה על שלח (42c) ולמקומות נוספים, שבהם "מאוד" מתפרש כ"בלי גבול".

הערת קה"ת

ראה גם לקו"ת שלח מב, ג ובכ"מ.

58 תשובה בחילא יתיר

הוזהר אומר שבעלי תשובה עומדים במקום שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו, משום שהם מקרבים את עצמם למלך מתוך כמיהה גדולה יותר של הלב ובעוצמה רבה.

Zohar I, 129b זח"א קכט, ב

הערת קה"ת

זח"א קכט, ב. לקו"ש ח"י"ז ע' 115. אגה"ת פ"ח. וראה באוה"ת מטות ע' ארצו.

59 ביו"ד נברא עוה"ב

התלמוד מלמד שהעולם הבא נברא באות יו"ד.

Menachot 29b:13-14 מנחות כ"ט ב:י"ג-י"ד

מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות כט, ב.

60 יפה שעה א'

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות ד, יז.

61 יפה שעה א' בתשובה

יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא.

Pirkei Avot 4:17 משנה אבות ד':י"ז

הוא ה"ה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסוקה 19

62 אש אוכלה הוא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ואתחנן ד, כד.

63 אש אוכלה הוא

"כי ה' אלקיך אש אוכלה": הפסוק מדמה את ה' לאש.

Deuteronomy 4:24 דברים ד:כ"ד

כי Havayah אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלֶה הוא אֵל קָנָא:

.For the L-RD thy G-d is a devouring fire, a jealous G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 אני הוי"ה לא שנית

"כי אני ה' לא שנית": הבריאה ממשיכה הארה בלבד ואינה משנה אותו.

Malachi 3:6 מלאכי ג:ו'

כי אֲנִי ה' לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא כִלִּיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 20

65 שו"ה ממנו — ע"ד הארה

בכתב ידו של הצמח צדק מופיעה כאן הגהה, שבה נשאל כיצד ייתכן שלאש, אחד מארבעת היסודות הגשמיים, יהיה כוח בלתי מוגבל, ומובא לכך הסבר; נמתח עליה קו, שסימן אותה למחיקה.

הערת קה"ת

בגזכתיק הצ"צ יש כאן הערה: איך יהי' באש מדי יסודות הגשמיים כח בלתי גבול ומבאר, — והעביר קו סי' למחיקה.

פסוקה 22

66 בכל מאדך

"בכל מאודך"; אדמו"ר הזקן מדגיש את המילה "שלך": ללא גבול ביחס אליך.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל־לִבְּךָ וּכְכָל־נַפְשְׁךָ וּכְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 יותר — בכל מאדך מאד שלך

ההערה מפנה ללקוטי תורה על שלח (42c), לעניין פירוש "מאדך" כחורג מכליך שלך.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת שלח מב, ג. דרך מצותיך כג, ב. קס, א ואילך. אוה"ת נ"ך כרך ג ע' אשלט. לקו"ש ח"ד ע' 1133 ובהערה לשם.

פסוקה 23

68 רשפי אש

"הרשפים" של האהבה הם "רשפי אש": אהבה לוחטת של "מאוד".

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח:ו'

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבְּךָ כַחוֹתָם עַל־רוּעֶךָ כִּי־עֲזָה כְמוֹת אַהֲבָה קִשָּׁה כְּשֹׂאֵל קִנְאָה רִשְׁפֵּיהָ רִשְׁפֵּיהָ אֵשׁ שֶׁלֹּהֲבִתֶּיהָ:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave;
The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 25

69 לא ע"ה חסיד

הערת קה"ת מפנה לזוהר III, 33b למילים האלה.

Zohar III, 33b זו"ג לג, ב

הערת קה"ת

אבות ב, ה. זו"ג לג, ב.

70 לא ע"ה חסיד ולא בור ירא חטא

הלל מלמד שעם הארץ אינו יכול להיות ירא חטא, ובור אינו יכול להיות חסיד; אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שהנשמה זקוקה למצווה.

Pirkei Avot 2:5 משנה אבות ב:ה'

הוא הנה אומר, אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הפלשן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחכים. ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש:

He used to say: A brute is not sin-fearing, nor is an ignorant person pious; nor can a timid person learn, nor can an impatient person teach; nor will someone who engages too much in business become wise. In a place where there are no men, strive to be a man.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

71 כל האומר אין לי אלא תורה

כל האומר שאין לו אלא תורה — אפילו תורה אין לו; אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות שהמצווה זקוקה לנשמה.

Yevamot 109b:4-5 יבמות ק"ט ב:ד-ה'

ערכי שלציון — דעבדי שלוף דוץ. תוקע עצמו לדבר הלכה — דתניא, רבי יוסי אומר: כל האומר אין לו תורה — אין לו תורה. פשיטא! אלא: כל האומר אין לו אלא תורה — אין לו אלא תורה. הא נמי פשיטא! אלא דאפילו תורה אין לו. מאי טעמא? אמר רב פפא, אמר קרא: "ולמדתם וצשיתם" — כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, כל שאינו בעשיה אינו בלמידה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות קט, ב.

פסוקה 26

72 צרורה בצרור החיים

אביגיל מברכת את דוד שנפשו תהיה "צרורה בצרור החיים"; כאן המצוות, כמלבושים, קושרות את הנפש ומעלות אותה.

I Samuel 25:29 שמואל א כ"ה:כ"ט

וַיָּקָם אָדָם לְרֹדֶף וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְהִיתָה נַפְשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נַפְשׁ אֲבִיֶּיךָ יִקְלָעָה בְּתוֹךְ כָּף הַקָּלָע:

And though man be risen up to pursue thee, and to seek thy soul, yet the soul of my lord shall be bound in the bundle of life with the L-RD thy G-d; and the souls of thine enemies, them shall he sling out, as from the hollow of a sling

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 27

73 בעבירה ג"כ מלפפתו

התלמוד מלמד שמצווה הולכת לפני האדם, ואילו עבירה מקיפה אותו ומוכילה אותו למשפט.

Sotah 3b:13 סוטה ג' ב:י"ג

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הַעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת בְּעוֹלָם הֵזָה — מְקַדְּמָתוֹ וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵי לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר: "וְהָלַךְ לִפְנֵי צִדְקָה". וְכָל הַעוֹבֵר עַבְרָה אַחַת בְּעוֹלָם הֵזָה — מַלְפָּפְתּוֹ וְהוֹלֶכֶת לִפְנֵי לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֵאמַר: "לִלְפַת אַרְחוֹת דְּרָכָם יַעֲלוּ בְּתֵהוּ וַיֵּאבְדוּ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

74 ולאפשא לה בכל יומא

בהקדמת זוהר נמנית המצווה לעמול בתורה, לעסוק בה ולהפירות אותו בכל יום.

Zohar, Introduction 24:209-26:220 ספר זוהר, הקדמה כ"ד:ר"ט- כ"ו:ר"כ

And this is the inner meaning of the text: Let there be lights in the firmament of heaven. The omission of the vau from the word emoroth (lights) points to complete unity, to the black light and the white light being only two manifestations of one indivisible light. The same is symbolised by the "white cloud by day" and the "cloud of fire by night" (Exod. 13, 21); the two phases of day and night are complementary to each other, both forming one whole, in order-as we read- ... "to give

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

75 ימי שנותינו בהם שבעים שנה

"ימי שנותינו בהם שבעים שנה": כל יום בחיי האדם הוא ניצוץ נוסף של הנפש החיונית שיש לברר.

Psalms 90:10 תהילים צ':י

יָמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאֵם בְּגִבּוֹרֶת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרִבְּבִים עֶמֶל וְאִן כִּי־גָזַל חַיִּשׁ וְנִעְפָּה:

The days of our years are threescore years and ten, Or even by reason of strength fourscore years; Yet is their pride but travail and vanity; For it is speedily gone, and we fly away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 28

76 ומצות הן במלי מצות המלך

לעניין המצוות כמלכות, "מצוות המלך", ההערה מפנה את הקורא לשני מקומות ב-Likkutei Torah: הביאור על "וידבר... אנכי" כבמדבר (סעיף 2), והמאמר "למען תירא" בואתחנן.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור לד"ה וידבר גוי אנכי ס"ב, ופ' ואתחנן ד"ה למען תירא. וראה לעיל לד, א.

77 נעוץ סופן בתחלתן

"סופן נעוץ בתחלתן": הדרגה הנמוכה ביותר, מלכות, קשורה לדרגה הגבוהה ביותר.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלחבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

פסוקה 29

78 המגביהי דהיו"ד אחר הה"א

ההערה מפנה את הקורא למאמר הקודם, שהביאור הזה מפרש. הקטע שם נפתח בנושאים המתפתחים כאן: אור אין סוף שורה למטה כמו למעלה באמצעות התורה, שמקורה בחכמה, ולימוד נזיקין של רב יהודה.

הערת קה"ת

ראה לעיל לח, ד.

79 שו"ה קיום — וביאור זה

בכתב יד 1223 נוספו כאן ראשי התיבות נלע"ד — "נראה לעניות דעתי".

הערת קה"ת

בכרך 1223 נוסף: נלע"ד.

80 יהי רזא דאמשכותא מההוא אתר עילאה דאיהו סתים

הזוהר על ויחי מסביר ש"יהי" הוא המשכת אור מן המקור הנסתר, י"ה, למטה, אל היי"ד התחתונה של הברית; אדמו"ר הוקן מצטט אותו בהרחבה.

Zohar, Vayechi 46:476-47:484 ספר זוהר, ויחי מ"ו:תע"ו-מ"ז:תפ"ד

The text continues "Blessed be (Yehi) the name of the L-rd." The word yehi consists of the name Kah and the letter yod, and indicates the continuity between that supernal and inscrutable place which is Kah and the grade of the covenant which is the lower yod

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

81 יהי רקיע

"יהי רקיע", שהזוהר מביא כדוגמה לבריאה באמצעות המילה "יהי".

Genesis 1:6 בראשית א':ו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיִהְיֶה מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם:

And G-d said: 'Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters

One, blessed be He, even though he is not qualified for greatness, he nevertheless obtains it. Phineas at that time was not qualified for greatness, but because he was zealous ... for

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

87 יהי שם ה' מבורך

"יהי שם ה' מבורך": ה"ה"י שבאמצעותו מגיעה ההתגלות למלכות, הנקראת "שם".

Psalms 113:2 תהילים קי"ג:ב

יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם:

Blessed be the name of the L-RD From this time forth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 34

88 צדיק יסוד עולם

"הצדיק הוא יסוד העולם": היו"ד השנייה שבי"ה"י — יסוד.

Proverbs 10:25 משלי י':כ"ה

כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם:

When the whirlwind passeth, the wicked is no more; But the righteous is an everlasting foundation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 הערת קה"ת מפנה לזוהר, Pinchas 75:462-76:470 למילים האלה.

Zohar, Pinchas 75:462-76:470 ספר זוהר, פנחס ע"ה:תס"ב-ע"ו:ת"ע

פסוק 35

90 בזהר פ' ויחי (דר"ב סע"ב)

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה גם יהל אור ע' תרנב.

91 כמ"ש בזהר פ' פנחס

לקוטי תורה על בהעלותך מצוטט בקשר לקטע זה מהזוהר על הפתילה. הקטע שם מסביר שהמצוות, שתכליתן להפוך יש לאין, ממשיכות גילוי של אור אין סוף לתוך העולמות; והתענוג העליון נתפס רק כשהוא מתלבש במצוות, שהן רצונו של הקב"ה.

הערת קה"ת

ראה ג"כ לקו"ת בהעלותך לד, ב.

92 כיון דאתאחד פתילה

הזוהר על פינחס (נדפס ב"3:219a, כפי שהאדמו"ר הזקן מצטט אותו): אור הנר, משנאחו בפתילה, אינו נח לעולם אלא נע הלך ושוב. האדמו"ר הזקן מצטט זאת בקשר לפתילה שבה נאחו האור.

Zohar, Pinchas 16:115 ספר זוהר, פנחס ט"ז:קט"ו

He replied: You have reminded me of a very deep idea which very few people know. He pondered for a moment and wept. Then he continued: Alas for mankind who go about like cattle without understanding. This thing alone is sufficient to distinguish the holy souls of Israel from the souls of heathen peoples. The souls of Israel have been hewn from the Holy Lamp, as is written, "The spirit of man is the lamp of the

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ראשית חכמה

"ראשית חכמה", הנקראת תחילת הגילוי, שיכולה להיות רק נקודה.

Psalms 111:10 תהילים קי"א:י

ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד:

The fear of the L-RD is the beginning of wisdom; A good understanding have all they that do thereafter; His praise endureth for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 רחובות הנהר

שאל מרחובות הנהר, "המרחבים של הנהר", מבין מלכי אדום; הביטוי משמש לבינה, הנהר המתרחב.

Genesis 36:37 בראשית ל"ו:ל"ז

וימת שמלה וימלך תחתיו שאל מרחובות הנהר:

And Samlah died, and Shaul of Rehoboth by the River reigned in his stead

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 המקבילה בזהר על בראשית: "יהי מתייחס לסוד אבא ואמא, שהם י"ה.

Zohar, Bereshit 5:28-38 ספר זוהר, בראשית ה':כ"ח-ל"ח

The first 27 lines of the English translation do not correspond to the Hebrew text. Line 28 of the English text corresponds to the passage beginning on line 5 of the Hebrew text. AND GOD SAID, LET THERE BE LIGHT; AND THERE WAS LIGHT. From this point we can begin to discover hidden things relating to the creation of the world in detail. For up to this point the Creation has been described in general, and lower down the general description is repeated, so that we have a combination of general-particular-general. 2i.e

...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסוק 31

85 פינחס בן אלעזר הכהן

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שהשיב את חמת ה' בקנאותו.

Numbers 25:11 במדבר כ"ה:יא

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי:

Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, hath turned My wrath away from the children of Israel, in that he was very jealous for My sake among them, so that I consumed not the children of Israel in My jealousy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 בפינחס בן אלעזר הכהן

פתחת הזוהר בפרשת פינחס, שהאדמו"ר הזקן מצטט (עם 215b ו-236b) כמקור לתוספת האות י"ד לשמו של פינחס.

Zohar, Pinchas 3:10-6:18 ספר זוהר, פנחס ג':י-ו':י"ח

He is like a man who builds a fair building, but when he examines the foundation he finds that it is sloping and crooked. His building in itself is good, but in respect of its foundation it is bad, and therefore is not called a perfect building. Note that if one is zealous for the name of the Holy

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

99 וישב ה' מלך לעולם

”ה' ישב מלך לעולם”: המלוכה בתנוחה של ישיבה.

Psalms 29:10 תהילים כ"ט:

ה' לַמְבוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם:

The L-RD sat enthroned at the flood; Yea, the L-RD sitteth as King for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 אין ישיבה בעזרה

התלמוד מלמד שאיש אינו רשאי לשבת בעזרה, חוץ ממלכי בית דוד.

Yoma 25a:6 יומא כ"ה א"ר

אמר אביי: שמע מינה לשבת הגזית חציה בקדש וחציה בחול, ושמע מינה שני פתחים היו לה, אחד פתוח בקדש, ואחד פתוח בחול. דאי סלקא דעתך כולה בקדש — זמן יושב במערכה? והאמר מר: אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 161b זח"ג קסא, ב

הערת קה"ת

יומא כה, א. זח"ג קסא, ב.

פסקה 37

101 באשה קראו מושב

הגמרא מציינת שכאשר מדובר באישה, הכתוב משתמש במילה "מושב".

Pesachim 3a:12-13 פסחים ג' א"ב-י"ג

תניא דבי רבי ישמעאל: לעולם יספור אדם בלשון נקיה, שהרי בנב קראו "מרכב", ובאשה קראו "מושב". ואומר: "ותבחר לשון ערומים". ואומר: "ודעת שפתי ברור מללו". מאי "ואומר"? וכי תימא: הני מילי בדאורייתא, אבל בדרבנן לא — תא שמע: ואומר "ותבחר לשון ערומים". וכי תימא: הני מילי בדרבנן, אבל במילי דעלמא לא — ואומר "ודעת שפתי ברור מללו".

At the academy of R. Ishmael, it was taught that a man should always speak in clean language, since the seat of a male zab the passage calls (Lev. 15:9) saddle, and the seat of a female zab the passage calls (Ib.) sitting place. This principle is also supported by the following passage (Job 15:6) So that thou choosest the language of the prudent. Also by another passage (Ib. 33, 3) And my lips utter knowledge clearly. Why does he cite all these passages [is not the first one

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • En Jacob (Rabbi S.H. Glick) (Public Domain)

הערת קה"ת

פסחים ג, א.

102 המלך עומד . . ואגוסטוס יושב

למשל זה של אוגוסטוס מובא בהפניה לאור התורה על בשלח (p. 666).

הערת קה"ת

שמ"ר ר"פ כג. ראה אוה"ת פ' בשלח ע' תרסו.

L-rd" (Prov. 20, 27). Now once this lamp has been kindled ... from the

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

93 זאת תורת העולה

”זאת תורת העולה” — קרבן העולה, ששמו מבטא עלייה.

Leviticus 6:2 ויקרא ו':ב'

צו את־אֶהֱרֹן ואת־בָּנָיו לֵאמֹר זאת תֹּרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקֵדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֹּל־הַלֵּלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:

Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 דלא כפי המק"מ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מובא גם בלקו"ת מסעי צה, ב ושם כי "ועי' במק"מ שם ובסה"מ ס' צד . . מה שפי' ג"כ בזה באופן אחר קצת".

95 צדיק יסוד עולם

המילים כאן מצטטות את Proverbs 10:25. הקטע מופיע למטה.

Proverbs 10:25 משלי י':כ"ה

קַעֲבוֹר סוּפָה וְאִין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם:

When the whirlwind passeth, the wicked is no more; But the righteous is an everlasting foundation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי י, כה.

96 שו"ה ה' — ולכן לפ"ז

בכתב יד 1223 נוספה בסוגריים הערה: אפשר להשוות בחינה זו ל"ביום ההוא יהיה", שהיא למעלה מן המצב שבו מלכות מקבלת מן הווי"ו, שהיא שם הוי"; שכן "יהי שם" פירושו בחינת "יהיה".

הערת קה"ת

בבזך 1223 נוסף אחר תי' ה': "(וי"ל דבחי' זו ע"ד מ"ש ביום ההוא יהי' שזהו יותר נעלה מכשקבלת מבחי' ו' שזהו ש' הוי' כי יהי' שם כו' היינו בחי' יהיה)".

פסקה 36

97 כפי שלח

ההערה מאתרת את המקור להפניה שבטקסט: המאמר על "והיה לכם לציצית" נמצא בלקוטי תורה על שלח (45d); לפי הטקסט, הוא עוסק באש של יי"ד ובאש של ה"א.

הערת קה"ת

לקו"ת מזה, ד.

98 והיה לכם לציצית

”והיה לכם לציצית”: הפסוק במאמר בפרשת שלח שאליו מופנה הקורא.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וְעָשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרָי לַכִּבְּכֶם וְאַחֲרָי עֲיִנֵּיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

ישעיהו סו, א.

פסוק 39

107 מבורר במ"א ע"פ אז ישיר

ההערה מציינת שהמאמר על "אז ישיר" שאליו מתייחס הטקסט נמצא בלקוטי תורה על חוקת (63a).

הערת קה"ת

לקו"ת פ' חוקת סג, א. וראה שער האמונה לאדה"א לג, ב.

108 אז ישיר

"אז שר משה ובני ישראל": הפסוק במאמר שבו עניינים אלה מוסברים בהרחבה.

Exodus 15:1 שמות ט"ו:א

אֲזַ וְיִשְׂרָאֵל־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְהַבְרִיחַ וַיֹּאמְרוּ לְאֵלֶּיךָ הַשִּׁירָה הַזֹּאת כִּי־גָאָה גָּאָה סוֹס וְרֹכֶבֶת רָמָה בָּיָם:

Then sang Moses and the children of Israel this song unto the L-RD, and spoke, saying: I will sing unto the L-RD, for He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown into the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

109 המשפילי לראות

"המשפילי לראות בשמים ובארץ": המחצית השנייה של הפסוק, הנקראת כאן כגילוי התורה.

Psalms 113:6 תהילים קי"ג:ו

הַמְשַׁפִּילִי לְרֹאאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

?That looketh down low Upon heaven and upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 למטר השמים תשתה מים

הארץ "שותה מים ממטר השמים"; כך התורה שבעל פה מקבלת מן התורה שבכתב.

Deuteronomy 11:11 דברים י"א:יא

וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעוֹת לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מֵמֵי:

but the land, whither ye go over to possess it, is a land of hills and valleys, and drinketh water as the rain of heaven; cometh down

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יא, יא.

111 מנא הני מילי דאמר קרא

השאלה החוזרת בתלמוד: "מנא הני מילי? דכתיב", המראה כיצד התורה שבעל פה נמשכת מן התורה שבכתב.

Shabbat 24b:6-7 שבת כ"ד ב:ו-ז

גְּמִי מַאי טַעְמָא? לִפִּי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קִדְשִׁים בְּיוֹם טוֹב. מִנְהֵי מִילֵּי? אָמַר חֲזוֹנִיָּה, וְכֵן תָּנָא דְּבִי חֲזוֹנִיָּה, אָמַר קְרָא: "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא". שְׂאִין תִּלְמוּד לומר "עד בקר"! מַה תִּלְמוּד לומר "עד בקר"? — כָּא הִכְתוּב לִיתֵּן לוֹ בִּקְרָא שְׁנֵי לְשִׁרְיָתוֹ. אָבִי אָמַר, אָמַר קְרָא: "עוֹלֶת שֶׁבֶת בְּשִׁבְתּוֹ" — וְלֹא עוֹלֶת חוֹל בְּשִׁבְתּוֹ, וְלֹא עוֹלֶת חוֹל בְּיוֹם טוֹב.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

103 המלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב

המשל במדרש שבו המלך עומד ואילו אגוסטוס, השליט הבכיר ממנו, יושב.

Shemot Rabbah 23:1 שמות רבה כ"ג:א

אז ישיר משה - הדא הוא דכתיב (תהלים צג, ב): נכון כסאך מאז. אמר רבי ברכיה, בשם רבי אבהו: אף על פי שמעולם אתה, לא נתישב כסאך ולא נודעת בעולמך, עד שאמרו בניך שירה, לכך נאמר: נכון כסאך מאז. משל למלך, שעשה מלחמה ונצח, ועשו אותו אגוסטוס. אמרו לו: עד שלא עשית המלחמה היית מלך, עכשיו עשינוך אגוסטוס. מה יש כבוד בין המלך לאגוסטוס? אלא, המלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב. כך אמרו ישראל: באמת עד שלא בראת עולמך, היית אתה, משבראת אותו אתה הוא, אלא כביכול עומד, שנאמר (חבקוק ...) Then Moses and the children of Israel sang this song to the "L-rd, and spoke, saying: I will sing to the L-rd, for He is exalted; the horse and his rider He cast into the sea" (Exodus 15:1). "Then [az] Moses...sang" - that is what is written: "Your throne is established of old [me'az]; [You have existed from eternity]" (Psalms 93:2). Rabbi Berekhya said in the name of Rabbi Abahu: Even though "You have existed from eternity," Your throne was not settled and You were not ... known in Your world

Daat Shemot Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

פסוק 38

104 יושב ה' מלך לעולם

"ה' יושב כמלך לעולם" — המצב שנוצר בעקבות עליית מלכות.

Psalms 29:10 תהילים כ"ט:י

ה' לְמַבּוּל יֹשֵׁב וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם:

The L-RD sat enthroned at the flood; Yea, the L-RD sitteth as King for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105 רגליה יורדות

בספר משלי מדובר על רגליים ש"יורדות אל המוות"; כאן ישיבתה של מלכות פירושה שרגליה אינן יורדות.

Proverbs 5:5 משלי ה:ה

רַגְלֶיהָ יֵרְדוּת מוֹת שָׁאוֹל צָעָדֶיהָ יִתְמָכוּ:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the nether-world

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

106 והארץ הדום רגלי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי".

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א

כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הָדָם רַגְלִי אֵינִי בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּלִי וְאֵינִי מְקוֹם מְנוּחָתִי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הערת קה"ת
שבת כד, ב. וש"נ.

112 שמע ישראל

"שמע ישראל": אהבה הבאה באמצעות שמיעה והתבוננות.

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד'

שמע ישראל אלקינו Havayah אֱלֹהֵינוּ Havayah אחד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113 ואהבת כו' ובכל מאדך

"ואהבת... ככל מאדך": גם אהבה זו באה באמצעות שמיעה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

114 עין בעין יראו

"עין בעין יראו" כאשר ה' ישוב לציון: גילוי ישיר וברור כמו ראייה.

Isaiah 52:8 ישעיהו נ"ב:ח'

קול צפנך נשאו קול יחדו ירגנו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they
sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to
Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

115 שו"ה ראייה — ממש עין בעין יראו וגו'

בכתב ידו של הצמח צדק נוסף שאפשר להבין את "המגביה" גם לאור
המאמר על ציצית: כנסת ישראל נקראת "אשה", אש ה', ונמשכת מ"איש",
אש יי (חכמה), באמצעות רמ"ח מצוות עשה, שהן הפתילה; "המגביה"
מעלה את הה"א באמצעות היריד.

הערת קה"ת

בגזכתי"ק הצ"צ נוסף: "עוד יובן ענין המגביה עפ"י ש (בפי שלח בד"ה והיה
לכם לציצית) במ"א בענין שכנס"י נק' אשה אש ה' כי מאיש לוקחה זאת הוא
בחי' אש יו"ד שכדי שיהי' בכנס"י בחי' אש ה"א ממטה למעלה ואל אישך
תשוקתך הוא נמשך מבחי' אש יו"ד חכמה ונמשך מבחי' איש הוא ז"א רמ"ח
מצות רמ"ח איברין כו' שע"י רמ"ח איברין שנמשך הטפה מהמוח כו' ע"ש
וזהו ענין הפתילה רמ"ח מ"ע שבו ועל ידו נמשך האור אש יו"ד שע"י תהי'
כנס"י בבחי' אש ה', וזהו המגביה שמגביה הה"א בחי' אש ה' ע"י היריד הוא
בחי' הפתילה שממשיך בחי' אש יו"ד כו". בבז"ב 766 נוסף [המאמר שם
רשום שהוא משנת תקצדיק]: "ולכן נאמר ג"כ משפילי ביריד בסוף התיבה
כי המשכה זו ע"י יו"ד עילאה כו' בשמים ובארץ היינו ג"כ בזו"ג אך
המשכה ראשונה ע"י המצוה הוא עדיין בבחי' ימינו תחבקני אבל ע"י (?)
הוא אור הגילוי בפנימיות, וז"ש מקימי מעפר דל היא המלי' שנק' דלית
מאשפות ירים אביון הוא יסוד שנק' אביון להושיבי עם נדיבים שנעשה
היסוד בחי' יו"ד כמו יו"ד דח"ע וע"י מושיבי עקרת הבית שנמשך היריד
בבחי' מלי' כנ"ל, וה' יודיין יש כאן בסופי תיבת המגביה המשפילי מקימי
להושיבי מושיבי כנגד ה"פ אור שנאמר במעש"ב שגנוז לצדיקים היינו בחי'
צדיק וצדק ואז נעשה מצדק צדקה הנ"ל, ועמ"ש במ"א בענין בקר דיוסף כו'
ודי"ל". [מוגה היטב מגוף הביכל ש"ר [= של רבינו].

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו והערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); En Jacob (Rabbi S.H. Glick) (Public Domain); Daat Shemot Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/11/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק